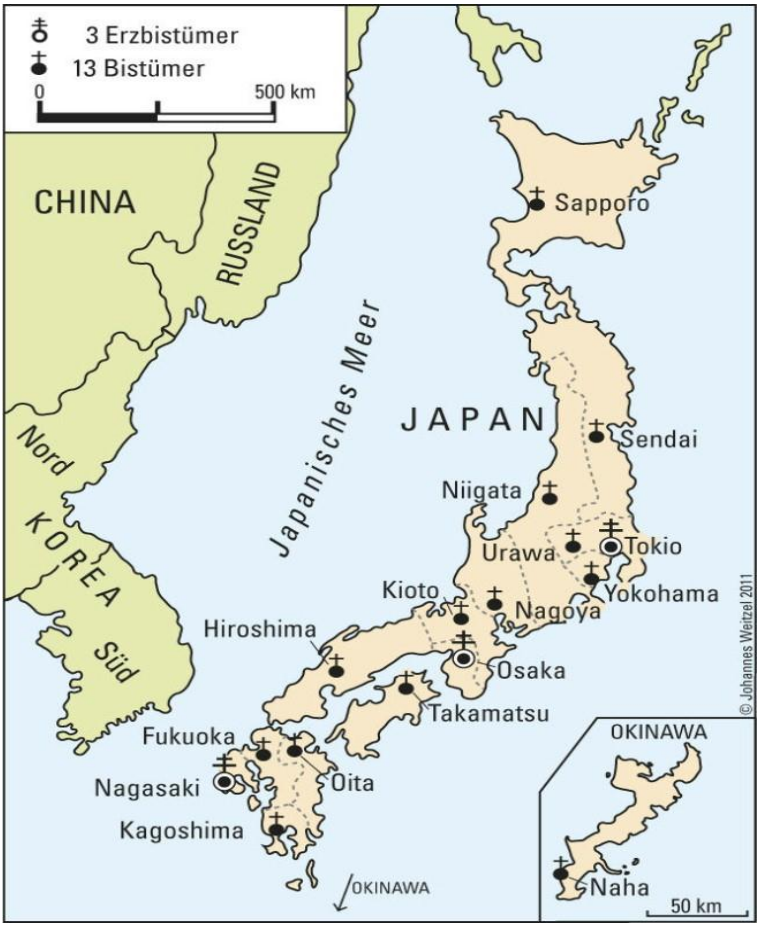
Emil Dumea

JAPONIA

(impresii de călătorie, 21 dec – 14 ian. 2013)

Japan
National Capital
Kofu City
Prefecture Boundary
Prefectures
1 Aichi
2 Akita
3 Aomori
4 Chiba
5 Ehime
6 Fukui
7 Fukuoka
8 Fukushima
9 Gifu
10 Gumma
11 Hiroshima
12 Hokkaido
13 Hyogo
14 Ibaraki
15 Ishikawa
16 Iwate
17 Kagawa
18 Kagoshima
19 Kanagawa
20 Kochi
21 Kumamoto
22 Kyoto
23 Mie
24 Miyagi
25 Miyazaki
26 Nagano
27 Nagasaki
28 Nara
29 Niigata
30 Oita
31 Okayama
32 Okinawa
33 Osaka
34 Saga
35 Saitama
36 Shiga
37 Shimane
38 Shizouka
39 Tochigi
40 Tokushima
41 Tokyo
42 Tottori
43 Toyama
44 Wakayama
45 Yamagata
46 Yamaguchi
47 Yamanashi
0 miles 200
RUSSIA
La Perouse Strait
Etorofu-to
Kunashiri-to
Nemuru Strait
Habomai Islands
HOKKAIDO
Sapporo
Tsugaru-kaikyo
Aomori
Akita
Morioka
North Pacific Ocean
Sadoga-shima
Yamagata
Sendai
Sea of Japan
Nagata
Fukushima
SOUTH KOREA
HONSHU
Oki-Shoto
Kanazawa
Toyama
Nagano
Utsunomiya
Maebashi
Mito
Fuku
Urawa
Kofu
Tokyo
Chiba
Yokohama
Matsue
Tottori
Gifu
Kyoto
Osu
Nagoya
Shizuoka
Okayama
Kobe
Osaka
Nara
Tsu
Korea Strait
Yamaguchi
Hiroshima
Takamatsu
Wakayama
Tokushima
Matsuyama
Fukuoka
Saga
Oita
Kochi
Nagasaki
Kumamoto
SHIKOKU
KYUSHU
Miyazaki
Kagoshima
Osumi-Shoto
East China Sea
Philippine Sea
Okinawa-Shoto
Naha
Amami-Shoto
Sakishima-Shoto
Ryukyu Islands
Bonin Islands
Volcano Islands
Iwo Jima
Okinawa-Shoto
Naha

Japonia

Japonia: Biserica catolică (organizarea administrativ-teritorială)

Nagasaki, 23 decembrie

Trebuie să crezi în vise, ca să ţi se împlinească. Biserica spune că este interzisă şi păcătoasă credinţa în vise, şi sunt de acord cu ea. Eu cred însă în visele cu ochii deschişi pe care imaginaţia, fantezia, dorinţa de nou, de schimbare le pot nutri, le pot pune aripi care să ne poarte pe drumul vieţii. A păşi în această ţară a soarelui răsare a fost unul din visele pe care le-am avut încă din copilărie, când auzeam la biserică predicându-se despre renumiţii martiri Paul Miki, şi însoţitorii săi, de la Nagasaki. Iar acum, când încep să aştern aceste rânduri, mă aflu chiar la Nagasaki, în casa părinţilor franciscani conventuali, însoţit de părintele Tanizaki Shinichiro Luca, secretarul provinciei franciscane din această ţară, datorită căruia, ca şi părintelui Petru Iştoc, am ajuns aici. A propos de numele părintelui, la japonezi, numele primit de noul născut are totdeauna o semnificaţie; numele lui, Shinichiro, înseamnă „cel dintâi dorit”.

Tocmai am poposit de la Tokyo, unde am aterizat pe 21 decembrie, adică acum două zile. Până în acest moment nu am putut să scriu, căci eram tare nedormit şi

neacomodat cu noul fus orar. Pe data de 20 decembrie am plecat de la seminar, după ce mi-am salutat colegii la masa de prînz şi le-am urat sărbători fericite. Drumul pînă la Bucureşti, cu trenul, a fost uşor, deşi destul de lung, ca de obicei, şi cu mirosurile neplăcute şi celelalte inconveniente specifice trenurilor din ţara noastră, ca şi unor călători certaţi cu apa şi săpunul şi care emană până la distanţă duhori de nespălare, alcool şi tutun. De fiecare dată cînd am o astfel de experienţă cruntă, mă întreb cu ce le-am greşit? De ce mă pedepsesc? Greu de găsit un răspuns. Probabil face parte din misterul prostiei şi mizeriei umane în general. Recunosc că timp de 10 ani şi eu am fumat, dar nu-mi aduc nicio justificare; am greşit, gândind că acest obicei ar fi şi un anume mod de autoafirmare. La Gara de Nord, m-a aşteptat părintele paroh de la parohia Sfinţii Petru şi Paul din Băneasa, Mihai Mărtinaş: acelaşi preot amabil şi atât de disponibil, despre care auzisem deja de mai mult timp. Am dormit la dânsul, iar a doua zi dimineaţa am celebrat Sf. Liturghie în noua şi frumoasa biserică, având-o ca ministrant pe sora de acolo, şi ea la fel de amabilă, serviabilă. Am apreciat efortul preotului de aici şi al atâtor persoane care au

contribuit la construirea noii biserici şi a casei parohiale de alături. M-am întrebat însă şi dacă nu cumva altarul este prea înălţat comparativ cu restul bisericii, unde stau credincioşii laici. Dacă nu cumva această elevare nu marchează măcar mintal false distanţe între laici şi clericii din altar, plasându-i pe aceştia din urmă pe o poziţie de superioritate faţă de laici.

Apoi, părintele Mihai m-a dus la aeroport, de unde am luat avionul pentru München, cu buna companie germană Lufthansa. Două ore de zbor liniştit, iar apoi urcarea în alt avion pentru lunga cursă de aproape 12 ore spre Tokyo. Nu ştiu de ce eram atât de emoţionat şi agitat, atât la Bucureşti, cât şi în aeroportul de lângă marele oraş bavarez. Probabil gândul că mă îndrept spre o ţară la care am visat atât de mult, dar care este atât de departe şi are şi o limbă atât de diferită de a noastră. Avionul a decolat la timp, punctual, aşa cum este în spiritul german, şi se anunţă un zbor plăcut. Lângă mine este o doamnă japoneză care, ca orice femeie ce se respectă, are o mulţime de creme cu care are treabă cel puţin o oră. Observ că cei mai mulţi pasageri sunt japonezi şi ceea ce remarc fără nicio dificultate este ordinea, disciplina şi

amabilitatea lor. Si sunt tare tacuţi, mai bine zis nimeni nu vorbeşte cu voce tare. Inainte de cină, trec stewardesele, oferindu-ţi şerveţele calde, umede cu care să te ştergi pe faţă şi pe mâini, iar apoi ni se serveşte cina, destul de bună, după care caut să-mi umplu timpul cu un film de pe monitorul din faţa mea.

Nagasaki, 23-29 XII

23 XII

Impreună cu părintele Luca, luăm avionul de la Tokyo, aeroportul Haneda, spre Nagasaki, în sudul Japoniei, în insula Kyushu. Trebuie să spun că părintele este de o atenţie şi amabilitate fără limite şi parcă mi-e greu să mă obişnuiesc cu modul lui de a fi. Simţindu-l atât de amabil şi pentru faptul că suntem preoţi, eu mă adresez la persoana a doua singular, iar el îmi vorbeşte la forma de politeţe. In timpul zborului discutăm despre formarea intelectuală, teologică a preoţilor. Aflu cu surprindere că în Japonia, viitorii preoţi studiază şapte sau opt ani. Mulţi seminarişti sunt înscrişi la universitatea Sofia a iezuiţilor,

din Tokyo. Sper ca întorcându-mă să aflu mai multe despre această renumită universitate. Imi povesteşte apoi despre locurile lui natale, din insula Shikoku. Mama lui este creştină, iar tatăl budist, dar de fapt, el nu crede în nimic. Când era domnişoară, mama a dorit să devină călugăriţă benedictină, dar Dumnezeu a avut alt plan cu ea. Imi spune că sunt mulţi budişti ce nu au niciun fel de credinţă, dar sunt toleranţi şi înţelegători cu cei de altă religie. Privesc îndelung harta Japoniei din broşura ce o găsesc în avion, încercând sa-mi întipăresc în minte cât mai multe locuri, oraşe. Văd că în sudul ţării sunt o mulţime de insule, iar companionul meu îmi spune că în multe din ele sunt încă baze militare americane, formate după război. Americanii îşi motivează prezenţa prin intenţia lor de a contracara influenţa şi acţiunile forţelor comuniste ce ar putea ajunge aici din Coreea. Nu prea cred eu în explicaţia aceasta şi nici părintele nu este convins de ea, căci, ca orice bun japonez, nu poate uita dramele pe care americanii le-au produs poporului acestei ţări, aruncând cele două bombe atomice în august 1945.

Cu o mică întârziere, avionul aterizează la Omura, lângă Nagasaki, unde suntem preluaţi cu maşina de un

părinte franiscan conventual, Ceciliano, care ne conduce la *mănăstirea (conventul) franciscanilor conventuali din Nagasaki*, unde mi se oferă o cameră liniştită şi confortabilă. La ora 16.30 celebrez Sf. Liturghie într-o capelă din biserică, dedicată sf. Maximilian, iar la ora 18 este cina, pe care o iau împreună cu fraţii călugări, foarte amabili şi atenţi cu mine, senini, în mijlocul cărora mă simt foarte bine. O porţie bună de orez cu un sos gustos şi puţin picant este suficientă pentru a mă sătura, iar apoi mă retrag în cameră, unde adorm greu, târziu, nereuşind să mă adaptez cu fusul orar, motiv pentru care dimineaţă, la ora 6, nu reuşesc să mă trezesc pentru a concelebra sf. Liturghie. Voi merge diseară să concelebrez.

Mănăstirea franciscanilor conventuali din Nagasaki

24 XII

Ziua de astăzi se anunţă rece, chiar foarte rece, ţinând cont de regiunea unde mă aflu. Afară ninge cu fulgi mari, de basm. Este foarte frumos acest peisaj. După micul dejun de la ora 7.30, părintele Luca mă conduce la tipografia lor, ce aminteşte de sf. Maximilian Kolbe, sosit în Japonia în martie 1930, la Oura. În luna următoare avea să publice deja în japoneză ”Seibo no kishi”, ”Cavalerii

Sfintei noastre Mame", lângă catedrala din Oura, foarte aproape de Nagasaki. Avea 36 de ani atunci, iar în Polonia deja înfiinţase asociaţia "Militia Immaculatae", cunoscută la noi sub denumirea "Armata Maicii Domnului". Câştigând simpatia oamenilor şi autorităţilor locale, el a fondat aici, după modelul din Polonia, o altă grădină a Mariei "Niepokalanov" la marginea oraşului Nagasaki, unde este astăzi conventul franciscan, pe strada Hongoci-machi, 2-2-1, care, alături de biserică şi conventul pentru călugări, are un muzeu memorial în cinstea lui Maximilian Kolbe şi o tipografie. Pot să admir primul număr din revista tipărită aici şi o privesc îndelung, cu emoţie. Pe copertă este imaginea Sf. Fecioare Neprihănit Zămislită. Statuia ei tronează peste tot în conventul călugărilor, aşa cum a fost şi în camera de lucru a călugărului Maximilian.

Revista îmi aminteşte de primele numere ale revistelor noastre din Moldova, „Lumina creştinului" şi „Viaţa", apărute în anul 1913. In spatele primeia stă un preot carismatic, Anton Gabor, aşa cum şi aceste publicaţii de aici au tot un om carismatic, Maximilian, un polonez, pe care papa Ioan Paul al II-lea l-a venerat şi apoi l-a beatificat în anul 1982. Papa a fost aici la Nagasaki, în

acest loc, s-a aşezat pe scaunul din faţa mesei unde lucra Maximilian, masă construită de prietenul său Zeno. Mă întreb oare ce gândea papa, ce simţea luând contact cu obiecte, cu locuri pe care le-a folosit conaţionalul său? Probabil veneraţie şi respect, ceea ce simt şi eu, şi o imensă recunoştintă adusă Cerului pentru că am această favoare de a fi pentru câteva momente în camera reconstituită a acestui sfânt ce a lucrat aici timp de mai mulţi ani.

Camera în care a lucrat sf. Maximilian Kolbe

Maximilian, tipografia şi revista, ca şi tot ce a tipărit aici împreună cu fraţii săi, îmi aduc aminte, cum am spus deja, de părintele Anton Gabor sau Iosif Tălmăcel, sau de părintele Ioan Ciuraru, sau actualmente de părintele Ştefan Lupu. Sunt numeroase fotografii de epocă din care îmi vorbesc fraţi călugări cu o expresie aparte, ce-mi sugerează aspiraţia neobosită spre atingerea unui ideal. Mă odihnesc în privirea lor, aş vrea să-mi însuşesc această lecţie până la capăt.

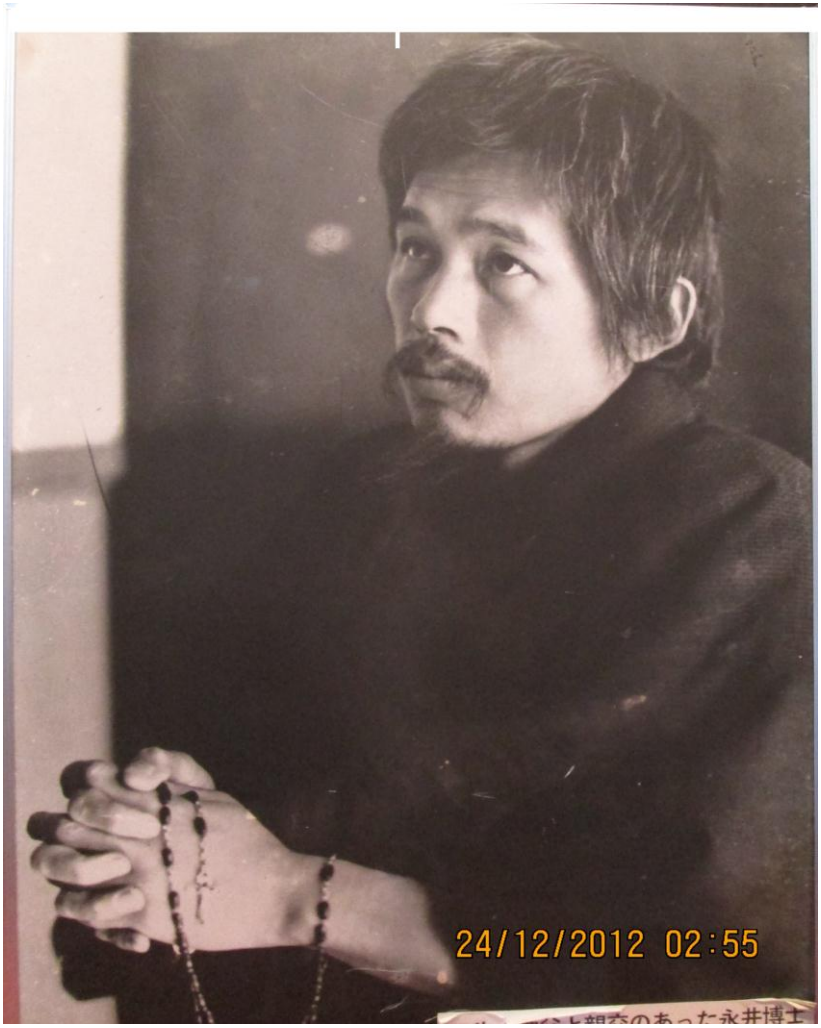
Văd în poze şi pe medicul care l-a îngrijit pe Maximilian când era bolnav de plămâni, Takashi Nagai. Din fotografie, ochii acestui medic japonez catolic mă impresionează, ca şi rozariul pe care-l ţine strâns în mâini. Soţia lui a murit în tragedia bombei atomice de aici, dar el s-a salvat atunci, fiind la spital, îngrijind bolnavii. Totuşi, radiaţiile l-au afectat grav şi pe el. Bolnav fiind, zăcând pe pat, o bătrână vine la el şi-i aduce apă de la grota sf. Fecioare Maria care se află puţin mai sus de convent. După ce bea, medicul se vindecă şi continuă aceeaşi muncă şi viaţă exemplară. Rămân memorabile pentru mine cuvintele părintelui Luca. Aflu cum, imediat după tragedia bombei atomice, mulţi creştini care nu au murit în

acel moment tragic, 9 august 1945, ora 11.02, erau afectaţi profund nu numai de boală, dar şi de un fel de revoltă contra tragediei ce avusese loc şi se întrebau: Dacă noi nu am făcut nimic rău, de ce Dumnezeu a permis o astfel de tragedie? Unde este bunătatea şi dreptatea Lui? Medicul îi încuraja, îi învăţa: *Este adevărat că nu aţi făcut nimic grav, dar tot ceea ce s-a întâmplat şi toate suferinţele noastre sunt pentru ispăşirea păcatelor, pentru mântuirea noastră şi a altora. Noi suferim alături de Cristos, cel drept, pentru mântuirea oamenilor.*

Stiu că un astfel de răspuns plin de credinţă la o dramă care întrece orice închipuire nu justifică nicidecum atrocitatea şi absurdul ei, iar în ochii cititorilor poate părea neconvingător. Dar, asta spunea medicul şi vreau să rămân fidel mesajului pe care l-a transmis cândva. El îi încuraja pe toţi să aibă credinţă, să nu se descurajeze în aceste momente atât de grele. Mă atinge tot ce spune părintele Luca, iar exemplul acestui medic mi-o aduce în minte instantaneu pe mama mea, care fiind grav bolnavă, operată, în spital, le încuraja pe celelalte bolnave să aibă încredere, să se roage, să nu se îndepărteze de Dumnezeu, căci El are cu fiecare dintre noi un plan al său, şi nu ne va

părăsi niciodată. Buna mea mamă, care ştia că nu mai are mult de trăit, uita de durerile ei şi le încuraja pe celelalte femei din salnul de la spitalul de pe strada Cuza Vodă din Iaşi.

In mulţimea de fotografii expuse aici, privirea mi se opreşte asupra unor tablouri care îl redau pe Maximilian în faţa călăilor din lagărul de la Auschwitz, unde alege să moară în locul altui om, la vârsta de 47 de ani. Pe cel în locul căruia a ales să moară îl văd în mai multe fotografii, într-una din ele fiind în compania unui călugăr, Tomei, care acum lucrează în tipografie şi îmi arată fotografia cu o emoţie evidentă.

Medicul Takashi Nagai

Călugărul Tomei împreună cu bărbatul pentru salvarea căruia, Maximilian a ales să moară.

Într-o altă fotografie este un alt călugăr polonez, venit împreună cu Maximilian, Zeno Zebrowski, care şi-a dedicat viaţa aici slujindu-i pe cei săraci. Deşi nu vorbea

perfect limba japoneză, ştia să le insufle bogaţilor compasiune pentru cei mai puţin avuţi, bolnavi şi neputincioşi. Văd şi chipul unei femei care a lucrat aici, declarată venerabilă de către Biserică. Revin în prezent şi mă întreb dacă nu cumva noi din generaţia actuală nu am devenit prea pragmatici, prea legaţi de realizările cuantificabile în bani, de bunăstarea materială, prea sceptici şi plângăreţi. Nu ne mai ajunge şi nu ne mai mulţumeşte nimic. Oamenii aceştia din trecutul recent îmi sunt o lecţie şi îi percep ca pe un reproş mut, în acelaşi timp. Eu nu am elanul, zelul şi capacitatea lor de sacrificiu. Il întreb pe un frate călugăr din tipografie dacă mai trăieşte vreun calugăr sau persoană care a lucrat cu Maximilian. Imi spune că nu. Ultimul frate, în vârstă de 103 ani, a trecut şi el în veşnicie.

Tipografia îşi continuă activitatea şi misiunea iniţială, de a răspândi cultura creştină catolică şi cultul Sf. Fecioare Maria. A început odată cu Maximilian, în anul 1930, şi a avut doar o pauză în timpul războiului. Văd maşinile care s-au folosit atunci, şpalturile pentru cules literele şi alcătuit textele, astăzi obiecte de muzeu. In faţa lor este fotografia japonezului care a avut un rol în

procurarea şi funcţionarea acestor maşinării de la început. Probabil, dacă ar învia părintele Ioan Ciuraru, cel ce a condus tipografia catolică de la Buzău, ar fi capabil să le repună în funcţie. Au alte maşini acum, unele mai noi, altele mai vechi, marca Heidelberg, văd muncitori puşi pe treabă, femei în vârstă sau tinere lucrând în redacţie, şi pe părintele Ceciliano printre ei. Părintele Luca îmi spune că între cei ce lucrează aici, nu toţi sunt creştini; unii sunt budişti, şi lucrează cu mult devotament şi profesionalism. Pe rafturi stau nenumărate cărţi şi broşuri dedicate mai ales creştinilor simpli, vorbindu-le despre franiscani, despre rugăciune, trăirea credinţei, despre practicarea virtuţilor creştine. Sunt şi calendare şi alte materiale dedicate copiilor, cu desene dragălaşe ce mă fac să zâmbesc şi să simt din nou copilul din mine.

La lucru în tipografie

De la muzeu şi tipografie urcăm la grota Sf. Fecioare, o imitaţie a celei de la Lourdes, loc unde Maximilian venea adesea pentru a se ruga în toată perioada cât a stat aici, adică din 1930 până în 1936, când s-a reîntors în ţara natală. Beau şi eu din izvorul de unde

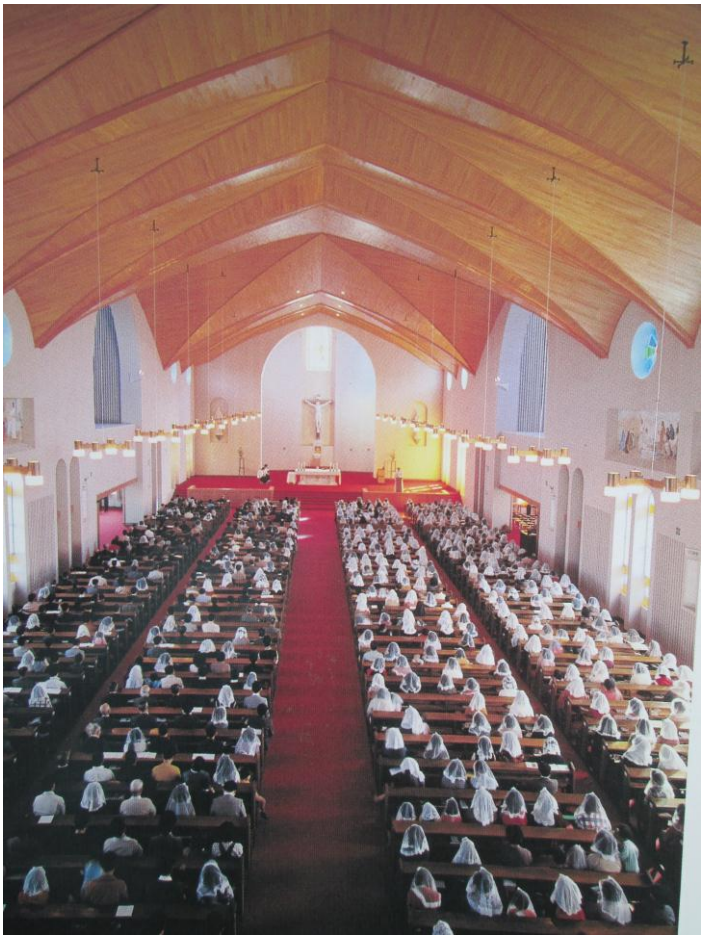
cu ani în urmă acea bătrână i-a dat să bea medicului care apoi s-a vindecat. Părintele Luca îmi spune că aici, în lunile mai şi octombrie vin credincioşi şi numeroşi pelerini ca să se roage Fecioarei Neprihănite. Alături de convent şi biserică, fraţii franciscani au aici şi un liceu cu 64 de elevi şi sală mare de gimnastică. Acum sunt închise şi îmi pare rău, căci aş fi dorit să le vizitez. In convent simt o atmosferă destinsă, senină, iar fraţii sunt tare drăguţi cu mine la masă, unde ne întâlnim şi am ocazia să mai aflu câte ceva. De exemplu, părintele Augustin a fost şase ani la Assisi, iar aici este responsabil cu dialogul interreligios dintre creştini, budişti şi şintoişti. Imi spune că au loc întruniri de rugăciune şi diferite activităţi în comun la fiecare două luni, iar relaţiile dintre dânşii sunt bune, cordiale. Templele budiste şi şintoiste sunt foarte dese, iar membrii acestor religii nu locuiesc separat, nu sunt cartiere sau zone rezervate uneia sau alteia dintre religii. Mă gândesc că în Europa, deşi evreii şi musulmanii nu au lipsit din istorie, au fost deseori marginalizaţi, aşa cum sunt izolaţi sau se autoizolează ţiganii.

25 XII

Aseară, la ora 20, am concelebrat în biserica fraţilor de aici, care este şi biserică parohială, Sf. Liturghie a Naşterii Domnului. Am intrat în procesiune cu statuia Pruncului Isus purtată de paroh, pe care apoi a depus-o în ieslea foarte frumoasă din stânga altarului. Apoi, fiecare credincios a venit şi a lăsat în faţa Pruncului din iesle propria lumânare, formându-se astfel o mare multicoloră de lumini ce te fermecau. Mi-a plăcut faptul că toate femeile, inclusiv fetiţele, purtau pe cap un văl alb, brodat, care am înţeles că este o tradiţie adusă aici de misionarii francezi, după ce Japonia a fost constrânsă de americani să-şi deschidă frontierele, spre sfârşitul secolului al XIX-lea. Sunt de apreciat şi pentru disciplina şi ordinea de care dau dovadă: în timpul Liturghiei, toţi cântă din cărţile ce le au în bancă, toţi se roagă şi aproape toţi s-au şi împărtăşit. Nimeni nu se foieşte şi nimeni nu rămâne în spatele bisericii sau pe afară, pentru a-şi ocupa timpul cu altceva. Se pare că acest popor are ordinea, disciplina, seriozitatea şi hărnicia înscrise în ADN.

Ruinele catedralei după explozie

Catedrala astăzi

Astăzi după amiază am fost cu părintele Luca să vizităm *catedral*, reconstruită după tradegia din 9 august

1945. M-a impresionat mărimea ei, şi capela de rugăciune pentru pace, unde deasupra tabernacolului se păstrează capul statuii Sf. Fecioare Maria, ars de căldura şi radiaţiile bombei atomice. Lângă altar, un artist a sculptat o altă statuie identică cu cea distrusă de bombă. Lângă catedrală este clădirea arhiepiscopiei care, după părerea mea, este cam mare şi cam luxoasă. Urmează vizitarea *muzeului bombei atomice*. Cred că orice om cât de cât cultivat a auzit de Hiroshima şi Nagasaki şi de tragediile din 6 şi 9 august 1945, când avionele aviaţiei americane au lansat bombele atomice asupra acestor oraşe, justificându-se că în felul acesta i-au constrâns pe japonezi să iasă din război. Nu intenţionez să spun multe, căci oricum nu aş reuşi să exprim în cuvinte ceea ce vezi aici. La vederea unor copii arşi de căldura bombei nu am mai rezistat , iar apoi vizitarea muzeului s-a derulat repede, ieşind din acest loc şi îndreptându-mă spre parcul din apropiere, unde o coloană neagră marchează locul unde a căzut bomba, împrăştiind moartea şi distrugerea totală cu repeziciunea unei clipe.

In muzeu l-am reîntâlnit într-o fotografie pe medicul Takashi Nagai cu rozariul în mână, cel care l-a

îngrijit pe sf. Maximilian Kolbe. Este menţionat şi aici că el este cel ce i-a încurajat pe supravieţuitori să nu-şi piardă credinţa, că i-a îngrijit pe mulţi, deşi era bolnav, că el a scris mult pentru promovarea păcii, că el a compus versurile unui cântec ”Clopotele de la Nagasaki” ce se pot vedea pe un pod din apropiere împreună cu notele muzicale, balustrada podului fiind, de fapt, un portativ. „In deşertul pustiit apare o nouă zi: clopotele din Nagasaki”. Cuvintele cântecului lui Nagai redau simbolismul unui gest memorabil. Supravieţuitorii de aici au găsit între ruinele catedralei unul din clopotele ei, aduse din Franţa de misionari, rămas intact, şi în ajunul sărbătorii Naşterii Domnului din acel an fatidic 1945, l-au înălţat pe nişte stâlpi şi trăgându-l, au umplut toată valea cu sunetul lui dătător de speranţă şi dorinţă de a trăi. Aşa nota atunci doctorul Nagai, şi acelaşi mesaj îl transmit şi astăzi clopotele catedralei, între care se află şi acest clopot.

Clopotul care a rămas în urma dezastrului atomic

Am văzut apoi multe rozarii topite de căldura de până la 3.000 de grade C a bombei în hipocentru. Mă gândeam că în momentul exploziei acestea erau în mâinile multor catolici adunaţi în biserică pentru a celebra sacramentul Spovezii, adică al reconcilierii. Si tocmai în acel moment în care ei se rugau pentru ca oamenii să se împace cu Dumnezeu, tocmai atunci alţi oameni săvârşeau una din cele mai oribile crime ale umanităţii, după ce mai săvârşiseră una cu trei zile înainte, crimă care aici a ucis cca 70.000 de nevinovaţi.

Am apreciat faptul că acest loc şi toate mesajele pe care le transmite nu se blochează asupra tragediei ce întrece orice închipuire, dar promovează pacea. Pe soclul statuii din faţa muzeului, este sculptat un bărbat cu patru copii înconjuraţi de porumbei, iar unul dintre copii strigă cu gura larg deschisă: paceeee!!! Mi se pare că în el a înviat copilul ars pe care l-am văzut în fotografia din muzeu şi care mi-a tăiat puterea de a mai privi drama de la Nagasaki. In muzeu, dar mai ales în afara lui vezi nenumărate origami, modele din hârtie imitând

porumbelul, simbol al păcii. Pereţii capelei din catedrală sunt tapiţaţi cu origami şi am înţeles că mai ales tinerii vin aici şi pun origami peste tot. Dacă ar putea să pună aceste simboluri în mintea şi în inima puternicilor lumii, care au decis sau decid soarta popoarelor! Aici afli că Rusia deţine în prezent 10.000 de focoase nucleare iar SUA, 7.000. Mi-a fost dat ca exact în ziua de Crăciun să vizitez acest muzeu al morţii, tocmai când s-a născut Principele Păcii şi al Vieţii. Contrariile se atrag, cel puţin în mintea şi în inima mea, acum şi continui să sper ca strigătul copilului din faţa muzeului sau lacrimile mamei ce îşi ţine copilul mort în braţe în parcul unde a căzut bomba, vor învinge ”raţiunile” întunecate ale nu ştiu cărui puternic al acestei lumi. Si totuşi, există atâtea focoase nucleare, rănile atentatului de la 11 septembrie 2001 sunt încă vii, ca şi războiul din Iraq, declanşat de americani doi ani mai târziu. Cine va aduce pacea pe acest pământ?

Monumentul din fața muzeului bombei atomice

Muzeul dedicat celor 26 de martiri

26 XII

Dimineaţa am plecat cu părintele Luca să vizitez muzeul celor 26 de martiri, aflat pe strada Nishizaka-machi 7-8, pe colina unde au fost martirizaţi aceşti eroi ai credinţei, despre care nu strică să spun cîteva cuvinte. In memoria lor, arhitectul creştin Yasutake Funakoshi a construit un monument în parcul central al oraşului. Alături de memorialul bombei atomice reprezintă un simbol al apelului pentru pace în lume.

Alături de monument există un muzeu dedicat lor, şi o biserică foarte frumoasă declarată de arhiepiscopul de Nagasaki sanctuar al arhidiecezei în anul 2002. Biserica, operă a arhitectului Kenji Imai, este dedicată unuia din cei 26 de martiri, sf. Filip al lui Isus, mexican în vârstă de 24 de ani. Inălţându-se pe colina martirilor, în linii moderne, cu două turnuri inspirate din stilul arhitectului spaniol Antonio Gaudi, seamănă cu două braţe înălţate spre ceruri în rugăciune. In interiorul ei există şi o capelă, loc de rugăciune silenţioasă în memoria acestor eroi ai credinţei.

Muzeul dedicat martirilor este opera aceluiaşi arhitect Imai şi este înveşmântat în nişte mozaicuri splendide. Pe latura estică este mozaicul dedicat Speranţei. Steaua dimineţii luminează culorile închise ce simbolizează oraşul Nagasaki. In lumina stelei este un copac tânăr, simbol al lui Cristos, ce îşi întinde ramurile viguroase, dar sângerânde, simbol al martiriului. Credinţa este pe latura vestică. O cruce mare, cea a lui Cristos, din care se alimentează cele 26 de cruci ale martirilor. Si aici este steaua dimineţii, razele de lumină, sângele şi ramurile de palmier. Caritatea este tema principală a faţadei centrale, împletită cu misterele Rozariului. Sunt şi martirii

a căror voce se aude de după zabrelele închisorii. Coloanele sunt lăncile japonezilor care au străpuns inimile martirilor. Muzeul nu evocă doar istoria celor 26 de martiri, ci şi informaţii din întreaga istorie a Bisericii Catolice din Japonia. Intre multele piese importante de aici, menţionăm scrisoarea pe care sf. Francisc Xaveriu a trimis-o regelui Portugaliei, Ioan al III-lea, şi crucea pe care este răstignit sf. Paul Miki. Directorul actual al muzeului, preotul iezuit Renzo de Luca, are un mare rol şi merit pentru acest muzeu, îmbogăţit şi de o bună bibliotecă. Muzeul este proprietatea Societăţii lui Isus, iar terenul aparţine prefecturii oraşului.

Sala mare a muzeului

După amiază am vizitat splendida biserică de la marginea oraşului, la *Oura*, dedicată celor 26 de martiri, din anul 1864, din lemn, într-o arhitectură belgiană, declarată monument de valoare naţională, fiind şi cea mai veche biserică catolică din Japonia. A fost mărită în anul 1879. Arhitectul ei este Koyama Hidenoshin. Vitraliile sunt aduse din Franţa. Alături de biserică a fost şi o şcoală catolică, de avangardă, într-un edificiu de o rară frumuseţe. In altar, în partea dreptă se află mormântul episcopului Bernard Petitjean, iar în curtea din faţa

bisericii, în partea stângă, este o statuie a acestui misionar, care a activat aici, şi a papei Ioan Paul al II-lea, care a fost aici în vizită apostolică nu numai pentru a elogia martirii Japoniei, dar şi pe sf. Maximilian Kolbe şi pe atâţia misionari cărora li se datorează mult din istoria catolicismului în Japonia. Tot aici este şi un monument ce simbolizează descoperirea catolicilor din satul vecin Urakami de către Petitjean, ce s-au ascuns de persecutorii japonezi timp de două secole şi jumătate, şi pentru că ei o venerau pe Sf. Fecioară Maria, la intrarea în biserică tronează o frumoasă statuie a ei adusă din Franţa. Alături de această biserică, în imediata ei vecinătate mai este o alta, într-o arhitectură mai modernă.

Biserica din Oura

27 XII

După amiaza acestei zile este dedicată vizitării unor frumoase biserici din comunităţi din vecinătatea oraşului. La *Kurosaki*, în apropierea mării, te încântă o splendidă biserică asemănătoare cu cea din Oura, în faţa căreia tronează pe un soclu mare din cărămidă o statuie a Sf. Fecioare Neprihănit Zămislită. Japonezii, învăţaţi de misionarii francezi de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui următor, au păstrat o vie devoţiune faţă de Sf. Fecioară, statuile acesteia văzându-se în foarte multe locuri. Parohul de aici ne spune că în toată această zonă mai sunt catolici care nu intră în comunitatea parohială şi păstrează vechea credinţă a celor ce au supravieţuit sute de ani fără preoţi. Nu se tem de o nouă persecuţie, dar nu vor nici să se integreze în viaţa bisericii actuale. Guvernul actual nu este contra Bisericii Catolice, dar nici prea favorabil nu este, căci Japonia s-a născut şi s-a maturizat şintoistă, a acceptat apoi budismul, iar catolicismul este considerat în mică măsură şi ocazional ca un element de import. Cred însă că această ţară, atât de avansată

Biserica din Kurosaki

tehnic, deschisă şi promotoare a modernităţii şi progresului tehnic, nu va putea să ia atitudine contra unei biserici care prin natura ei este deschisă spre progres şi spre acceptarea universală a valorilor, indiferent de originea sau apartenenţa lor, orientare care concordă cu deschiderea Japoniei spre progres şi cultură.

De remarcat faptul că în arhitectura bisericilor, stilul este cel european, la fel ca şi în pictură, iconografie, tradiţii religioase, etc. Elementul autohton nipon se vede rar şi superficial. De remarcat şi un alt fapt important, şi anume că numărul catolicilor japonezi a ramas până astăzi aproximativ acelaşi cu cel din timpul persecuţiilor. Mai precis, statistica publicată de Conferinţa Episcopilor Catolici din Japonia indică 448.000 catolici pentru anul 2012. Ceilalţi, până la un milion, sunt catolici veniţi aici din alte ţări asiatice sau de pe alte continente. Se afirmă că ar mai exista aprox. un milion de necatolici; deci, numărul complexiv al creştinilor în Japonia ar fi de cca. două milioane.

Vizităm apoi biserica din Shitsu, construită de misionarul francez Marc-Marie de Rotz, dintr-o familie aristocratică, şi care a ajuns la Nagasaki în 1868. A construit Scoala latină de la Oura, iar în 1882 a început construirea bisericii din Shitsu, ce aparţinea parohiei Sotome. Biserica este lungă şi destul de joasă pentru a rezista la vânturile puternice, numite taifunuri. Si-a dedicat apoi tot restul vieţii, 33

Centrul social iniţiat de misionarul Marc-Marie de Rotz

de ani, acestei comunităţi, fiind nu numai un păstor de suflete, dar şi un promotor de cultură, asistenţă socială, medicală, etc., activităţi evidenţiate foarte bine în muzeul de aici. Este şi un armoniu, la care părintele Luca interpretează una din compoziţiile sale, o melodie foarte plăcută, liniştită.

In apropiere se află un muzeu al unui renumit scriitor catolic japonez, *Shusaku Endo,* mort în anul 1996, la vârsta de 73 de ani, admirator al multor scriitori francezi, catolici, printre care şi Bernanos. In opera lui se regăseşte cultura japoneză, ca şi istoria creştină catolică, întâlnirea şi confruntarea dintre acestea două. Romanul său ”Tăcere” relevă raportul dificil dintre creştinism şi cultura niponă, exprimat în activitatea şi suferinţele misionarilor clandestini din Japonia după teribila persecuţie anticreştină din timpul lui Hideyosi, la sfârşitul secolului al XVI-lea. Romanul ne prezintă tentativa unor misionari care reuşesc să ajungă în Japonia în perioada persecuţiilor, descriindu-ne viaţa săracilor japonezi deveniţi creştini şi acum rămaşi fără preoţi. Şocantă este descrierea persecuţiilor la care sunt supuşi cei descoperiţi ca fiind creştini, la fel cum şocantă este prezentarea activităţii misionarilor care riscă totul, inclusiv propria viaţă, pentru a-l predica pe Cristos aici. In tot acest dramatism, autorul constată că Dumnezeu tace, de unde şi numele romanului. Dramatică este şi situaţia în care se află

Muzeul dedicat lui Shusaku Endo

personajul principal, preotul care supus torturilor, cedează şi apostaziază, nereuşind să meargă pe urmele martirilor. De pe terasa muzeului dedicat lui Shusaku, panorama oferită de mare şi insulele ei încântă şi emoţionează. Părintele Luca îmi spune că Shusaku, privind marea tocmai de aici, s-a simţit inspirat să scrie această operă.

28 XII

In dimineaţa aceasta, după ce am celebrat sf. Liturghie împreună cu fraţii, la micul dejun, fratele *Tomei Ozaki* îmi oferă câteva pagini în care a descris experienţa lui din timpul exploziei bombei atomice. Nu-mi vine să cred că are 84 de ani, şi arată ca la 60. Este responsabilul muzeului de aici dedicat sf. Maximilian Kolbe. Rămas orfan de tată la vârsta de şapte ani, trăieşte o viaţă grea la Nagasaki împreună cu mama. Casa părintească se afla la 500 de metri de hipocentru, el avea 17 ani iar în momentul exploziei se afla în tunelul fabricii Mitsubishi, la care era angajat, la 300 metri adâncime, care atunci fabrica bombe torpedos folosite în război de navele japoneze. In dimineaţa zilei de 9 august, după micul dejun o salută pe mama şi pleacă la muncă. Fabrica se afla la 2.3 km de locul unde a căzut bomba. La ora 11.02, se aude un zgomot infernal, urmat de un vânt puternic ce pătrunde în tunel şi-l izbeşte la pământ. Se ridică şi fuge spre ieşirea din tunel, timp în care apare din faţă o fată cam de vârsta lui cu părul ars şi ţipând de durere şi spaimă. Era prima persoană pe care o vedea afectată grav de explozia bombei. In scurt timp, tunelul s-a umplut cu persoane

rănite, arse de explozia bomei. Efectele ei imediate erau vântul extraordinar de puternic, aerul fierbinte şi radiaţiile. Au ajuns şi soldaţii care îi constrâng pe muncitorii din tunel să iasă afară pentru a face loc răniţilor. La ieşirea din tunel, Tomei vede totul ars şi complet distrus: copaci, clădiri, oameni. Nu departe se află un taxi răsturnat, iar şoferul ars complet, mort, pe jumătate ieşit din maşină. Apoi îşi aduce aminte de casa unde o lăsase pe mama, venind la serviciu. Deşi ştia despre bomba căzută trei zile mai înainte la Hiroşima şi despre efectele radiaţiilor ei, nu se poate abţine să nu se îndrepte spre casă, iar ce descrie în paginile pe care mi le-a încredinţat dimineaţă, întrece orice închipuire. Crede că, din cauza exploziei, mintea i s-a întunecat, iar tot ce vede nu este adevărat. Ajuns în locul casei părinteşti, nu mai era nimic. Strigă disperat după mama, dar în jur nu sunt decât ruine, morţi şi răniţi şi puţini supravieţuitori care cer apă cu disperare şi urlă de durere.

Relatarea dramei de la Nagasaki continuă, dar mă opresc aici, adăugând doar faptul că apoi a intrat în rândul călugărilor franciscani, ordin în care slujeşte şi acum cu o dăruire şi conştiinciozitate japoneză, adică totală.

La ora 9.30, părintele Luca mă ia cu el în maşină şi ne îndreptăm spre centrul de spiritualitate şi dialog interreligios de la *Shinmeizan*[1], aflat la aprox. 180 km de Nagasaki, pe colinele meridionale ale comunei Nagomi, în apropiere de satul Heboura, izolat în tăcerea pădurilor ce-l înconjoară. Din sat, pentru a ajunge aici, trebuie să urci pe un drum foarte îngust şi care nu prea te încurajează să te aventurezi, căci pare prea puţin traficat. Ajuns însă pe culme, la centru, panorama este splendidă. Spre vest se vede marea Ariake, urmată de peninsula Shimabara şi dominată de vulcanul Unzen. Cu apa clocotită de pe acest munte au fost torturaţi mulţi creştini în timpul persecuţiilor. Spre sud, privirea te poartă până la Kumamoto şi până la muntele Kimpo. La est poţi vedea craterul imens al vulcanului Aso, iar la sud privirea se opreşte în pădurea ce parcă nu mai are capăt.

Acest centru a fost înfiinţat în 1987 de preotul italian Franco Sottocornola, misionar xaverian, în colaborare cu venerabilul Tairyu Furukawa, capul

[1]DE GIORGI, M., *Seimeizan. Frammento di un dialogo tra cristiani e buddisti*, Bologna 1989.

templului budist Seimeizan Schwietzer. Sunt cinci clădiri aici într-un splendid stil tradiţional japonez, în care se găsesc capela şi dormitoarele împreună cu băile pentru bărbaţi, apoi pentru femei, mobilate simplu, în stil japonez sau modern, într-o alta locuiesc cei ce sunt stabili aici, într-o alta este biblioteca, apoi este o sală pentru întruniri, o altă cameră pentru rugăciune comună între creştini şi budişti sau şintoişti; există apoi sala de mese, bucătăria şi alte anexe.

Aici locuiesc părintele Franco, părintele franciscan conventual Yoshiaki Sonoda şi misionara xaveriană Maria De Giorgi, care de câţiva ani predă pentru o perioadă de câteva luni un curs de dialog intercultural şi interreligios la universitatea pontificală Gregoriana din Roma. Centrul promovează dialogul vieţii, al faptelor, cel teologic ştiinţific şi experienţele spirituale, religioase între catolici şi celelalte religii, în primul rând budismul şi şintoismul.

Shinmeizan a luat fiinţă la un an după istorica întâlnire ecumenică de la Assisi din 27 octombrie 1986, organizată de fericitul papă Ioan Paul al II-lea şi vrea să promoveze spiritul de aici, ceea ce se poate vedea şi pe

situl oficial al centrului (www.shinmeizan.org). Pentru a înţelege ceva din spiritul şi activităţile acestui centru, consider că este oportună prezentarea unui text prezent pe site-ul lui. La întâlnirea internaţională interreligioasă de la Sarajevo ”Oameni şi religii” din 9-11 septembrie 2012, Maria De Giorgi spunea, printre altele: ”Intre numele vechi ale Japoniei se remarcă cel de ”Yamato”, termen care înseamnă ”armonie mare”. La începutul secolului al VII-lea, principele Shotoku (574-621) a stabilit ca şi valoare fundamentală a convieţuirii sociale principiul ”armoniei” (wa). Prin aşa-zisa Constituţie a celor 17 articole, emanată în anul 604, a fixat bazele comportamentului guvernanţilor şi supuşilor în cadrul unei societăţi budiste ideale. Spiritul acestei constituţii şi mai ales principiul armoniei au plasmat în mod fundamental sufletul, cultura, psihologia şi sociologia japoneză până astăzi. Totuşi, nu vom înţelege implicaţiile reale ale acestui principiu dacă nu vom lua în considerare un alt element caracteristic al societăţii japoneze: practicarea juxtapunerii. Cu acest termen este definită capacitatea de a ţine împreună elemente diverse, chiar antitetice, evitând conflictele. In Japonia, antic şi nou, tradiţie şi modernitate,

mentalitate ştiinţifică şi tehnologie există împreună cu o mentalitate panteistică şi animistă pre-modernă fără conflicte aparente. Ceea ce, însă, la o privire superficială poate apărea ca sincretism şi armonie a părţilor opuse, este mai ales drumul paralel al realităţilor care merg înainte fără să se întâlnească vreodată, aşa cum bine indică ideogramele termenului japonez ”heiretsu” (juxtapunere), care înseamnă ”rânduri paralele”. Intr-un astfel de context cultural, noţiunea de ”dialog” a riscat şi riscă să fie neînţeleasă şi pentru că termenul japonez ”taiwa” (dialog) implică un vizavi care poate să fie perceput ca opoziţie şi, deci, ca un posibil dezechilibru al ”armoniei”. Cu toate acestea, nu se poate nega faptul că în ultimele decenii noţiunea de ”dialog” (taiwa) a pus în mişcare procese inedite care par să ne orienteze spre o mai mare interacţiune. Recent, acest proces a fost stimulat şi de noi probleme cu care se confruntă Japonia, după explozia nucleară de la Fukushima şi după cutremurul de anul trecut din partea de nord-est a ţării. Probleme a căror soluţie, şi pe planul etic, cer o acţiune comună în care dialogul (taiwa) între diferitele componente sociale,

politice şi religioase, şi nu doar principiul juxtapunerii, este chemat să joace un rol de neînlocuit”.

Mă gândesc că România ar putea să reflecteze îndelung la această, să o numesc, identitate a Japoniei, pentru că, prin analogie, are un rol similar în spaţiul geografic, cultural şi religios în care se află. La confluenţa dintre slavism, grecism şi latinitate, dintre ortodoxism, catolicism şi protestantism, dintre estul şi vestul Europei, ţara noastră are rolul, menirea dialogului spre o cunoaştere şi îmbogăţire reciprocă a unor etnii şi religii diferite care trebuie să promoveze unitatea, dar în diversitate. Ungurii pot să dialogheze fructuos cu românii, catolicii cu ortodocşii şi protestanţii, şi neoprotestanţii. Inainte de a se lăsa antrenată într-un proces globalizant, marcat cultural de limba engleză şi de tehnicile de comunicare, promotoare de anonimat, înainte de a se lăsa vrăjită de ”eurodivinitate”, România, pentru a deveni cu adevărat puternică, la fel ca Japonia, trebuie să promoveze valori locale pluriseculare care să o conducă spre o ”mare armonie”. Mă întreb în ce măsură, de exemplu, centrele culturale şi pastorale de la Durău şi Rohia înţeleg şi promovează valori diverse, care numai dialogând

constructiv pot pune în act puteri culturale şi spirituale care să dea forţă şi frumuseţe ţării noastre.

Am avut o discuţie foarte interesantă cu părintele Sonoda pe tema activităţii misionare în Japonia, mai precis cum şi dacă a reuşit creştinismul european să se adapteze culturii şi religiozităţii întâlnite aici. Sonoda spune că iniţial, Francisc Xaveriu, ca şi Mateo Ricci au preluat de aici termeni cât mai apropiaţi de ceea ce înţelege Biserica Catolică prin Dumnezeu, dar aceşti termeni nu au redat şi nu redau îndeaproape conţinutul doctrinar catolic. Pornind de la însăşi denumirea lui Dumnezeu, nu au fost găsiţi apoi termeni suficient de potriviţi pentru a reda alte principii sau adevăruri fundamentale dogmatice creştine, precum sufletul, mântuirea omului, păcat sau har. In adevărurile lui fundamentale, dogmatice, creştinismul nu a găsit corespondenţi potriviţi în cultura şi religiozitatea locală. Creştinismul adus din Europa, grefat pe matriţa culturală filosofico-dogmatică greco-latină, are un corespondent foarte slab în tot ceea ce reprezintă cultura şi religiozitatea niponă şi asiatică în general. Culturile europeane şi cea creştină în general, sunt mult diferite de cea a Japoniei, iar

creştinismul japonez care are, este adevărat, valori mari în martirii săi, de exemplu, are în acelaşi timp un drum dificil de parcurs în a înţelege într-un mod cât mai potrivit culturii proprii, esenţa dogmaticii catolice. Sonoda imi vorbeşte apoi despre principiile care trebuie să ghideze dialogul interreligios al catolicilor din Japonia, prezente în ghidul publicat de Conferinţa Episcopilor Catolici de aici, ghid în elaborarea căruia el are un rol foarte important.

O altă problemă grea a activităţii misionare în Japonia, începând cu a doua parte a secolului al XIX-lea, o reprezintă marea diversitate a metodelor şi modelelor de activitate a misionarilor veniţi aici din diferite ţări, cu tradiţii şi orientări diferite (francezi, germani, olandezi, americani, etc.), fiecare cu particularităţile lui. Iar astăzi, când catolicismul local este în mâinile japonezilor, aceştia sunt destul de tributari metodelor şi modelelor primite în parohiile sau diecezele lor de la înaintaşii atât de diferiţi, ceea ce face ca la nivel pastoral şi nu numai, episcopii şi preoţii japonezi să nu aibă o unitate de vederi, care să dea forţă mai mare valorilor, potenţialului autohton. O altă problemă cu care se confruntă biserica japoneză este cea a adaptării la tot ceea ce reprezintă prezentul cultural şi

social. Pe drumul de întoarcere, părintele Luca îmi spunea că în rândul catolicilor, cei practicanţi reprezintă un procent de aprox. 30 %, deci, mai mare decât în ţările catolice occidentale europene. La noi, în Moldova, care este acum procentul celor ce practică cu regularitate cultul, liturgia bisericii?

Spre seară, ne întoarcem la Nagasaki, şi am ocazia să admir peisajele atât de frumoase, relieful deluros, dealuri abrupte, vulcanice, la bazele cărora se văd localităţile nipone, sate sau mici oraşe. Mă încântă arhitectura tipică a caselor, cu acoperişurile lor atât de frumoase, din ţiglă neagră ce reflectă culoarea solului. Ajunşi în oraş, părintele Luca mă duce pe o colină destul de înaltă, cu un mare spaţiu pe culme, frumos amenajat, de unde se poate admira tot oraşul, în toată splendoarea lui. Este atât de luminat şi plin de viaţă, încât pare un miracol, dacă mă gândesc la distrugerea lui totală din 9 mai 1945. Japonezii au înviat exact ca pasărea phoenix, din propria cenuşă, iar astăzi exuberanţa acestui oraş se împleteşte strâns cu mesajul său pentru pace prezent

Complexul de la Shinmeizan

în porumbei, origami, multitudinea activităţilor de aici, în spiritul oamenilor. Mai mult decât un oraş memorial al uneia din cele mai mari drame ale lumii, Nagasaki este un oraş care vorbeşte lumii despre destinul ei, un destin al păcii şi armoniei universale.

Shinmeizan (poteca spre casa de rugăciune)

Tokyo: 29 XII-14 I 2013

29 XII

La ora 11 plecăm spre aeroport, conduşi cu maşina de un preot din conventul franciscan unde m-am simţit ca în familie. Admir zona aeroportului de la Omura, zonă pe care măiestria şi tehnica japonezilor au smuls-o apelor şi, în aşteptarea decolării, mai am timp să văd ce este prin aeroport. Remarc abundenţa şi varietatea dulciurilor locale, foarte frumos ambalate. Nu ştiam că japonezii se pricep atât de bine la produse de patiserie, care îmbină făina de orez cu tot felul de preparate din legume şi fructe. La fel de variată este şi oferta produselor din peşte, din care poţi gusta şi gratis eşantioane puse în boluri frumos aranjate în faţa vitrinelor, şi recunosc că m-am înfruptat din multe din ele. Zâmbind, Luca îmi spune că aşa procedează femeile în vârstă.

In aşteptarea îmbarcării, stând pe bancă îl întreb pe amabilul părinte care sunt relaţiile ţării lui cu China şi Coreea. Intre Japonia şi aceste state există mai multe tensiuni ce îşi au rădăcina în poziţia niponă faţă de ele în timpul celui de-al doilea război mondial. Japonia se temea

de pericolul comunist pe care ele îl reprezentau, şi le-a atacat destul de mult, producându-le multe pagube. Dar, după război a plătit despăgubiri, a regretat poziţia avută faţă de ele, recunoaşte şi acum că a greşit, pe când cele două state continuă să se lamenteze şi să o acuze, atitudini semănate şi în mintea cetăţenilor, alimentându-se astfel o anumită tensiune care nu-i benefică nimănui. O altă cauză a acestor animozităţi o reprezintă dorinţa celor două ţări de a stăpâni anumite insule din marea ce le desparte de Japonia, insule pe care însă aceasta le stăpâneşte şi nu are niciun gând să le cedeze. Adesea, zonele limitrofe sunt surse generatoare de conflict, oriunde pe glob, aşa că şi aici se verifică aceeaşi realitate. Oricum, accentuează părintele Luca, Japonia vrea un dialog civilizat cu aceste state, care, însă nu sunt prea dispuse la fair play în relaţiile dintre ele, nu la nivel oficial central, dar în general favorizează în rândul cetăţenilor o mentalitate antijaponeză. In timp ce vorbea, mă gândeam la animozităţile inutile dintre români şi maghiari favorizate de unii politiceni sau şovini, de o parte şi de cealaltă.

Zborul spre Tokyo decurge liniştit, calm, iar stewardesele sunt încarnarea desăvârşită a amabilităţii şi

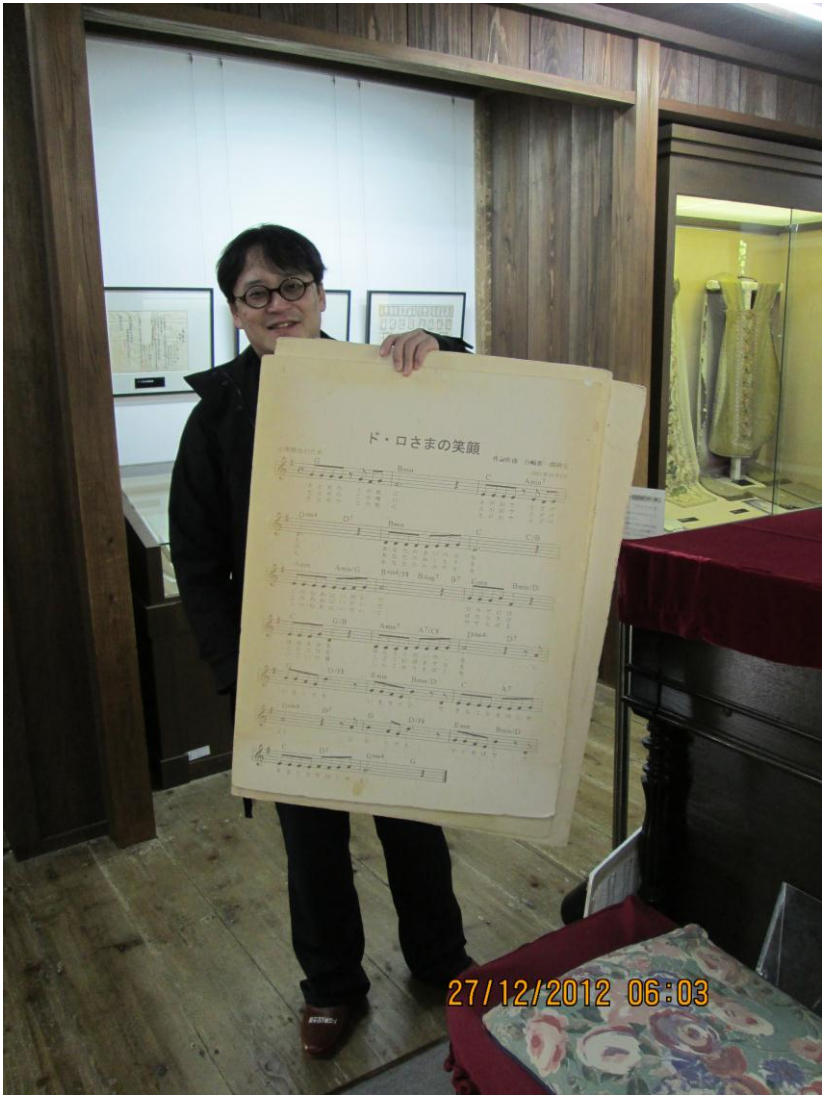
disponibilităţii faţă de pasageri. Remarc însă că pasagerii nu prea le solicită, fiecare fiind preocupat cu ceva, fie să citească, fie să folosească playere pentru muzică sau e-book-uri, sau să se odihnească. In avion este o linişte desăvârşită. Apropiindu-ne de destinaţie, Luca îmi face semn să privesc prin hublou la renumitul munte Fuji. Semeţ, se ridică deasupra norilor, acoperit de zăpadă. Seamănă cu un tort imens, simbol al Japoniei cunoscut pe tot globul.

Iată-ne ajunşi şi la Tokyo, pe aeroportul Haneda, de unde luăm trenul spre centrul oraşului, unde este conventul părinţilor franciscani. Ca şi în alte oraşe nipone, şi aici japonezii au cucerit terenuri din mare, pe care au construit întregi cartiere de blocuri zgârâe nori, străzi suspendate, căi ferate. Schimbând trei trenuri ca să ajungem la destinaţie, am timp suficient să mă minunez de puterea acestei ţări de a domina natura, pământul şi apele. O bună parte a capitalei nipone este construită în zone unde până nu demult erau ape. Circulaţia trenurilor şi a persoanelor este aproape halucinantă, dar într-o ordine desăvârşită. Ai impresia că japonezii s-au născut cu ordinea şi disciplina în sânge. Şi nu auzi pe nimeni să

strige, nu vezi un petec cât de mic de hârtie pe jos, nimeni nu se înghesuie la urcarea sau coborârea din mijloacele de transport. Pare o lume ireală, şi totuşi este reală. Până la 20 de ani, tinerilor li se refuză cumpărarea de băuturi alcoolice şi de ţigări. Şcoala obligatorie, ca şi liceul sunt destul de exigente, severe chiar, simţul muncii, al lucrului bine făcut, al onestităţii intră obligatoriu în formarea fiecărui copil, tânăr sau adult. Şi toate acestea le remarci uşor în spaţiul public, unde ordinea şi perfecţiunea mijloacelor de transport sunt în armonie desăvârşită cu cei ce le folosesc.

In tren am ocazia să mai discut cu părintele Luca. Acest preot de 41 de ani doarme doar trei ore pe noapte şi consideră că este suficient. In aceste zile am avut ocazia să mai aflu câte ceva despre activităţile lui. Mi-a spus că lucrează la o operă în care vor fi prezentate scurte biografii ale sfinţilor şi fericiţilor tuturor ramurilor ordinului franciscan. Deci, o operă enormă. Am aflat că este un pasionat al orgii şi chitarei şi că a compus peste trei sute de cântece destinate mai ales tinerilor elevi şi studenţi, în care promovează tradiţia muzicală niponă, îmbinând-o cu muzică gregoriană sau cu alte elemente

moderne ale muzicii. Versurile sunt spirituale, creştine sau necreştine, şi deschise spre sufletul şi aspiraţiile noii generaţii. Imi spune că de multe ori creştinii caută melodii uşor de cântat, dar care nu au neapărat o valoare artistică, şi îi dau dreptate. Muzica specifică Japoniei este greu de interpretat şi nu poate fi separată de reculegere, interiorizare. Noile generaţii, în schimb, caută ceva facil, şi ca atare nu sunt prea dispuse să cunoască şi să cânte muzica de valoare. In plus, părintele se ocupă de asistenţa spirituală a terţiarilor franciscani. Este secretarul provinciei japoneze a ordinului din care face parte. Are timp şi pentru alte lecturi, relaţii cu multe persoane, participări la multe evenimente spirituale şi culturale. Mă impresionează capacitatea lui de muncă. Dacă aşa sunt toţi japonezii, atunci ei ar fi suficienţi să ducă înainte economia întregii planete.

Luca, arătând una din compoziţiile sale

2 I 2013

Zilele trec atât de repede, parcă zboară. Intors la Tokyo, la călugării franciscani conventuali, am reprimit camera de la etaj, de fapt, un mic apartament, aproape de camera unde locuieşte părintele Petru Iştoc, cel care a venit pentru a învăţa limba japoneză şi pentru a sluji ca preot aici. Este mereu amabil şi atent cu mine, la fel cum sunt toţi fraţii călugări. Alături de convent, unde locuiesc mai mulţi fraţi, în această clădire construită în anul 1981, există şi curia provincială condusă de fratele Damian, un japonez, ca şi seminarul franciscan, cu şapte seminarişti, unii japonezi, alţii din Vietnam sau Coreea. Si aici, ca peste tot, se simte lipsa vocaţiilor religioase. Imi spunea părintele Petru că în toată Japonia sunt vreo 70 de franciscani, dintre care doar jumătate cu vârsta înainte de pensionare.

Incerc să pricep şi să particip la viaţa comunitară a călugărilor, viaţă zilnică punctată de mesele şi rugăciunea în comun, iar apoi fiecare îşi are propriile activităţi. Remarc simplitatea şi naturaleţea existenţei pe care o duc. Masa este totdeauna suficientă, dar nu abundentă, relaţiile

între fraţi sunt naturale, fără distanţe între cei cu anumite funcţii şi simplii seminarişti. Am sentimentul unei vieţi de familie în care eu sunt primit cu drag, fără reţineri sau alte complicaţii.

Pe 31 decembrie, la ora 24 am concelebrat Sf. Liturghie de început de an în capela seminarului, mulţumindu-i lui Dumnezeu pentru tot ce am primit de la El în anul ce a trecut şi cerându-i binecuvântarea pentru noul an. A prezidat celebrarea părintele Luca şi m-a impresionat pietatea şi concentrarea cu care se ruga. Solemn şi fără nicio grabă, preoţi şi seminarişti ne-am rugat în acest miez de noapte, iar după Liturghie am făcut câteva poze de grup, apoi am coborât în sala de mese pentru a ciocni un pahar şi a ne face obişnuitele urări şi am plecat la culcare. Tot programul de revelion de la noi, mâncărurile ca şi băuturile selecte, aici lipsesc cu desăvârşire. Prin oraş, nu am văzut ornamente electrice sau de altă natură specifice Crăciunului, şi este explicabil, deoarece populaţia nu este creştină.

Capela mănăstirii franciscanilor conventuali din Tokyo: După celebrarea Sf. Liturghii de la miezul nopţii-1 ianuarie 2013

La biserici, însă, vezi obişnuita iesle cu pruncuşorul Isus, chiar si un brad, artificial. Nu sunt colinde şi nici alte obiceiuri sau tradiţii de Crăciun sau Anul Nou.

Ieri, în ziua de Anul Nou, după amiază am ieşit cu părintele Petru prin împrejurimi, vizitând o biserică cu o iesle de Crăciun foarte frumoasă. Apoi am mers într-un parc unde părintele îmi spune că vine adesea pentru a se relaxa, sau pentru a mai

Cimitir budist

învăţa ceva din limba japoneză. Am vizitat apoi un *cimitir budist*, care strălucea de curăţenie, iar mormintele care conţin urna cu cenuşa decedaţilor sunt aliniate într-o ordine desăvârşită.

La urmă, am mers la un *templu budist*, impresionant prin clopotul alăturat şi prin mulţimea podoabelor, obiectelor sacre şi candelabrelor din interior. Stând şi admirându-l, mi-a atras atenţia un bărbat care a venit să se roage. Am apreciat interiorizarea şi seriozitatea

cu care se ruga, cu mâinile împreunate. Parcă înlemnise în faţa templului. Privindu-l în această poziţie atât de reculeasă, cred că am înţeles nu numai seriozitatea japonezilor, corectitudinea lor, dar şi unul din motivele principale ale progresului lor tehnic. Pe cât de interiorizat şi dedicat rugăciunii era acest om, cred că tot pe atât de dăruit este şi muncii. Credinţa lor, ce le cuprinde întreaga fiinţă, formează din aceşti oameni nişte muncitori pentru care serviciul bine făcut este ca un fel de act de cult laic. Modul lor de a fi budişti sau şintoişti, total şi fără rezerve, formează din ei în acelaşi timp şi profesionişti perfecţi. Paradoxal, religia care este mai mult o problemă a spiritului, a sufletului (ei nu cred însă în existenţa sufletului) reprezintă mobilul progresului tehnic şi civilizator. Din ceea ce am citit până acum, trebuie să precizez un aspect foarte important al religiei, sau religiilor japonezilor: acestea au ca finalitate binele persoanelor şi progresul civilizator şi cultural. Religia, în fond, este subordonată omului şi societăţii, iar japonezii sunt experţi în a se folosi de religie pentru binele lor. Aceasta este o explicaţie, cred eu veridică, a progresului culturii şi civilizaţiei japoneze. Eu, deşi sunt român, nu am

înţeles totuşi niciodată repeziciunea rugăciunilor de la noi, ca să nu zic bâlbâială sau bolboroseală. Cât timp ne vom bâlbâi sau vom bolborosi rugăciunile, vom fi bâlbâiţi, confuzi şi capabili de orice compromis în orice domeniu. Asta am înţeles-o mai bine ieri, privindu-l pe domnul de lângă mine care se ruga în faţa templului său budist. Japonezii sunt surprinzător de diferiţi de orice popor ce l-am întâlnit până acum. Poate se aseamănă cu germanii, în ceea ce priveşte atitudinea faţă de muncă.

Templu budist

4 I 2013

De trei zile, părinţii franciscani la care sunt oaspete, au o întrunire numită definitoriu, în care analizează diferite probleme pe care le au. Părintele Petru Iştoc este ocupat cu învăţarea limbii japoneze, dar tot ne mai găsim timp să stăm de vorbă sau să mai ieşim prin împrejurimi. Ieri am vizitat, doar din exterior, *seminarul major diecezan din Tokyo*. Un complex de clădiri foarte

frumoase, unele doar cu un etaj, altele doar cu parterul, unite prin nişte porticuri ce-mi amintesc de porticurile antice romane. Din ce-mi spune părintele Petru, deduc că sunt foarte puţini seminarişti, ceea ce nu-i un caz singular, sau un fenomen nou. Un alt seminar major diecezan este la Nagasaki, şi din câte am priceput, şi acesta are puţini seminarişti. Pe partea cealaltă a străzii, sunt surorile, cu o casă a lor, la fel de simplă şi frumoasă, şi o şcoală, care, ca toate celelalte instituţii ale bisericii, este în declin numeric.

Astăzi, părintele Luca mi-a intermediat o întâlnire cu o fostă studentă, Ciho Kojima, a facultăţii de istorie ecleziastică a universităţii pontificale Gregoriana, care a terminat studiile de licenţă în anul 2000 cu o lucrare intitulată ”La missione dei gesuiti di Giappone e il ruolo dei laici (1549-1614)”, disertaţie coordonată de renumitul profesor preot Luigi Mezzadri. Acum este căsătorită, are doi copii tare frumoşi. Mi-a arătat chipul lor pe o fotografie de pe telefonul mobil. Conduşi cu maşina de părintele Luca, mergem la centrul franciscan din oraş, *Studium Centrale sf. Anton,* unde, cu multă amabilitate şi competenţă, d.na Kojima îmi arată multe cărţi din bibliotecăm în limba engeleză, care prezintă biserica

Seminarul major diecezan din Tokyo (intrarea)

catolică din Japonia, sau altele despre înculturarea creştinismului aici. Aleg patru titluri mai importante. Am ocazia de a vedea, fugitiv, şi câteva săli de clasă, cu un număr mic de bănci şi scaune, corespunzător numărului de elevi. Aici studiază doar seminarişti sau membri ai ordinului franciscan sau ai altor ordine şi congregaţii călugăreşti. Intâlnesc două surori japoneze, toate numai un zâmbet, ce studiază aici. Intrăm şi în biserică; fiind şi filială a unei parohii, este destinată şi credincioşilor laici.

Mergem apoi să luăm prânzul la un restaurant italian din vecinătate. Aici, doamna îmi spune că a fost în România, la Roman, la Butea şi la Iaşi, împreună cu mama sa, însoţite de părintele Mihai Dămoc. Ar vrea să mai vină, când vor mai creşte copiii, şi îi spun că o aştept cu drag. Cine ştie? Poate chiar va veni. In primele ore ale după amiezii ne întoarcem la convent, parcurgând o distanţă de 11 km. Ajuns acasă, încep să fotocopiez cele patru cărţi împrumutate. Incă odată apreciez amabilitatea, serviabilitatea japoneză. Mă tot gândesc la acest declin numeric şi spiritual al catolicismului, caracteristic timpurilor actuale. Fac paralele cu timpurile trecutului recent şi încerc să găsesc explicaţii. Ca să constatăm un fenomen, este foarte uşor. Ca să îi înţelegem cauzele, să ştim să-l interpretăm, să gândim în perspectivă, este mult mai greu. Oricum, trecutul recent atât de înfloritor al catolicismului de aici se datorează în primul rând marelui elan misionar venit din Europa, în primul rând, la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în prima jumătate a secolului XX. In acele timpuri, era mare nevoie de învăţământ, asistenţă socială şi sanitară.

Acum, Japonia trăieşte un progres cultural, social, civilizator extraordinar, iar aceste activităţi, odinioară ale bisericii, în bună parte nu-şi mai găsesc rostul în prezent, fiind preluate de instituţii civile. In ce priveşte misiunea pur spirituală, pastorală a bisericii, acum societatea s-a materializat, tehnicizat foarte mult; s-a îmbogăţit material. Toate acestea pun în umbră valorile spiritului, atrag pe foarte puţini, iar păstorul de suflete, confesorul nu mai au audienţă. Un alt motiv al declinului, mult mai profund, îl intuiesc în slaba prezenţă a mesajului evanghelic în cultura şi gândirea autohtonilor. Evanghelia nu a prins rădăcini adânci în spiritualitatea japonezilor. Creştinismul s-a confruntat prea puţin cu religiile tradiţionale şi nu a reuşit să-şi arate superioritatea asupra lor. De aici, şi lipsa lui de relevanţă în spaţiul spiritual japonez. O altă cauză a declinului, valabilă nu doar aici, o văd în modul monden şi prea birocratic în care funcţionează structurile Bisericii Catolice. Având atâtea clădiri, bunuri, clericul este prea mult legat de toate acestea şi prea puţin legat de comorile spirituale, de Dumnezeu şi de oameni, în general. Cu cât va deveni mai asemănător cu Sf. Francisc din Assisi sau cu Sf. Francisc Xaveriu, de exemplu, cu atât clericul de

astăzi va fi mai convingător în faţa oamenilor şi mai plăcut lui Dumnezeu. Deocamdată, Biserica (mă refer la structura ei ierarhică) poartă mult balast istoric şi uman pe umerii ei şi are legate de picioare prea multe greutăţi. Nu reuşeşte să fie zveltă în iureşul lumii, iar creştinii laici merg pe drumul lor, paralel sau chiar contrar cu cel oficial al Bisericii.

6. I. 2013

Ieri, după amiază am fost cu prietenul Aurei, medicul dentist japonez, să vizităm *Muzeul Naţional din Tokyo*, în zona Ueno, unde sunt mai multe muzee şi parcul zoologic. Aura este o româncă de religie catolică şi de 10 ani lucrează în Japonia ca asistentă sanitară. Este cel mai vechi muzeu din Japonia, înfiinţat în anul 1872. Misiunea lui este de a colecţiona, conserva, restaura, expune, studia şi a face cunoscut patrimoniul cultural, artistic şi arheologic al ţării. Conţine 113.000 opere, dintre cele mai importante ale Japoniei, dintre care jumătate din ele sunt expuse tot anul.

Am vizitat sectoarele de arheologie, pictură, ceramică, manuscrise, armură, textile, artă orientală. Socul

cultural a fost când am văzut vase din ceramică din mileniul 10, cele mai vechi de pe glob. Arta japoneză se intersectează cu cea indiană şi chineză, budistă sau laică. Trebuie să spun că cel mai mult mi-a plăcut cea clasică japoneză, mai ales pictura pe mătase.

Muzeul naţional din Tokyo: ceramică din mileniul 10 î.C.

Minunată, în modernitatea ei, este *catedrala arhiepiscopală Sf. Maria*, din beton, iar pe jos marmură. Este opera unui arhitect japonez, şi m-a surprins turnul înalt, dar foarte ingust, zvelt. Sub catedrală este un cimitir

unde sunt înmormântaţi credincioşii catolici de aici. Nu am mai văzut aşa ceva până acum. Un întreg complex de clădiri moderne se află alături de catedrală. Am intrat să întreb în mica librărie de aici dacă au vreo carte despre istoria bisericii catolice japoneze. Nu au. Ce au în limba engleză, sunt cărţi de spiritualitate sau texte ale Sf. Scripturi. Acelaşi lucru l-am constatat şi la biserica Sf. Ignaţiu, a iezuiţilor, unde se află şi universitatea condusă de ei, Sophia. Si ei au o frumoasă biserică, tot în design modern, din beton şi fără nicio pictură.

Plimbându-mă cu prietenul japonez, am ocazia să-i ascult şi părerea legată de budişti si de modul cum îşi trăiesc ei credinţa. El nu este deloc entuziasmat de cei mai mulţi dintre ei, pentru care trăirea credinţei lor se rezumă la scurte rugăciuni, invocaţii pe care le fac la templu, cerând de la Buddha, sau nu se ştie de la care divinităţi, să fie sănătoşi, să câştige cât mai mulţi bani, să aibă succes, şi atât. La câteva minute petrecute într-o într-o astfel de rugăciune se rezumă toată credinţa lor, căci în viaţa de fiecare zi trăiesc fără nicio referire la aşa zisa lor

credinţă. Amicul, de fapt, nu crede că budismul astfel înţeles şi trăit este o religie, ci doar un simplu obicei. Imi vorbeşte apoi despre un grup religios ”Religions group”,

care are un steag propriu în culorile steagului românesc. Este de părere că membrii acestuia au ales să constituie acest grup religios pentru a scăpa de taxele statale de care

Tokyo: Catedrala Sf. Maria

sunt scutite instituţiile religioase tradiţionale.

Seara am fost să mâncăm saşimi şi suşi la un restaurant japonez. Cu mult efort, am reuşit să mănânc cu beţişoarele de lemn, pentru prima dată. Până acum, nici nu am încercat măcar. Apoi am vizitat puţin oraşul „by night" şi trebuie să spun că este fascinant în luminile lui multicolore, atât ale reclamelor nenumărate, cât şi al iluminatului public.

Fascinant, de nedescris este *podul curcubeu*, ale cărui capete sunt iluminate în culorile curcubeului. Aici, tehnica japoneză şi-a arătat toată măestria ei. Am văzut şi *turnul Tokyo*, o copie a turnului Eiffel din Paris, de peste 300 metri înălţime, iluminat în galben auriu. Foarte mulţi oameni se opreau pentru a se fotografia lângă el. De aproape un an japonezii au terminat tot în Tokyo construirea celui mai înalt turn din lume, de peste 600 de metri înălţime. Incă nu l-am vizitat, dar sper să îl pot vedea**.** Seara târziu, m-au adus cu maşina înapoi la conventul franciscan. M-am culcat, mulţumit de ce minunăţii am văzut.

Tokyo: Podul curcubeu

Turnul Tokyo

Aura îl învaţă japoneza pe părintele Petru

6 I 2013

Astăzi, după ce am celebrat Sf. Liturghie în capela mică de aici, am plecat cu amicul japonez şi cu prietena lui să mâncăm suşi. A fost la masă şi părintele Petru de aici şi m-am amuzat la masă cum prietena japonezului îl ajuta să înveţe limba japoneză.

Apoi am plecat să ne simţim bine la onsen, băile tradiţionale japoneze. Nu ştiam că aceste băi sunt

răspândite în toată ţara, că apa este naturală, ieşită din munţi, şi că foarte mulţi japonezi fac baie de mici şi până la adânci bătrâneţi. Costul pentru un adult este de 900 yeni, deci vreo 6 euro, şi poţi sta înăuntru cât timp doreşti. In afară de bazinele cu apă fierbinte, cam 42 de grade, cu mult fier într-însa, există saune, bazine cu apă rece, săli de relaxare, spaţii unde se găsesc mâncare, băuturi şi toate serviciile aferente unui loc public. Bazinele erau pline cu persoane de toate vârstele, şi toţi se îmbăiau în linişte desăvârşită, senini, calmi, mulţumiţi. De fapt, în locurile publice nimeni nu vociferează, nimeni nu se îmbulzeşte şi toţi sunt foarte amabili. A fost o experienţă inedită pentru mine, dar trebuie să spun că mi-a plăcut foarte mult. Nu am văzut pe nimeni care să nu fie japonez, şi nu m-aş fi descurcat deloc dacă nu ar fi fost amicul japonez. In afară de liniştea şi ordinea desăvârşită prezentă de la intrare şi în orice loc al onsen-ului, m-a surprins plăcut să constat că toţi japonezii ştiu să aibă grijă de ei. Nu am văzut niciunul prea gras. M-am uitat cu atenţie şi pot spune că nu numai că nu sunt graşi, dar aproape că sunt slabi. Făceam comparaţie cu americanii pe care i-am văzut pe o plajă în insula Barbados. Erau sute întinşi pe şezlonguri, pe plajă,

la soare, lână apa mării. I-am asemănat pe cei mai mulţi dintre ei cu nişte cremvurşti întinşi sub lumina şi căldura solară. Nu am remarcat măcar unul care să aibă un corp nu de atlet, dar cât de cât normal. Toţi erau graşi, mulţi dintre ei cu grăsimea în mici colăcei ce le înconjura trupul. La antipodul lor sunt japonezii. Priveam apoi termometrul mare, agăţat sus pe un perete. Indica mereu temperatura apei, adică 42 de grade. Când intri prima dată în apă, ţi se pare că-i prea caldă, dar apoi organismul se obişnuieşte şi nu-ţi mai vine să ieşi. Mă gândeam că într-o astfel de temperatură am mărşăluit astă vară trei săptămâni, traversând Franţa, pe drumul de pelerinaj al Sf. Iacob de Compostela. Stând în apă şi simţindu-i căldura ridicată, parcă nu-mi venea să cred că un astfel de aer am respirat în pelerinajul meu, atât de mult timp, şi aveam şi rucsacul pe spate, care nu de puţine ori cântărea cam 10 kg. După baia aceasta atât de plăcută a urmat o cină cu supă de vegetale şi un peşte foarte bun la un restaurant unde, ca peste tot, serviciile sunt desăvârşite. A fost o zi minunată, iar onsen-ul sigur nu-l voi uita.

9 I 2013

Ieri şi astăzi până la amiază am tot lucrat la studiul meu despre istoria bisericii catolice din Japonia. Astăzi după amiază, părintele Petru m-a condus in centru, la librăria Paoline, să caut cărţi despre istoria bisericii catolice de aici. Dar nu am gasit nimic. Insă am fost îndrumaţi spre o altă librărie, nu departe de aceasta, care este lângă biserica iezuiţilor şi universitatea Sophia, o librărie mică, numită Ederly, la etajul 2 al unei clădiri, unde am găsit trei cărţi care mă interesează. Una este despre catolicismul popular în Japonia, a doua despre 22 de biserici din Tokyo, şi cea mai importantă este o istorie a bisericii catolice de aici din 1859 până în 1963.

Apoi am fost la universitatea iezuiţilor, Sophia. La etajul 2, am intrat în bibliotecă, cerând informaţii despre facultatea de teologie de aici şi despre universitate. Au fost foarte amabile ambele doamne de aici, dar prea mult material informativ nu au avut să imi ofere, căci totul este scris în japoneză. Au găsit totuşi o mică broşură despre universitate în limba engleză. Insă m-au îndrumat spre un fost profesor al facultăţii de teologie, care la rândul lui m-

a condus în casa unde locuiesc profesorii iezuiţi şi unde am discutat puţin cu un preot profesor Sanji Yamaoka, care şi-a susţinut doctoratul la universitatea pontificală Gregoriana, cu o teză în cristologie. In cele câteva minute cât a avut timp, mi-a vorbit puţin despe facultatea de teologie şi despre universitate. Facultatea are cam 200 de studenţi, dintre care jumătate nu sunt creştini, ceea ce demonstrează deschiderea ei spre lume. Aici, cei mai mulţi creştini sunt seminarişti ce se îndreaptă spre preoţie, călugări şi călugăriţe. Si seminariştii franciscani care sunt aici unde locuiesc eu îşi perfectează studiile teologice tot la Sophia. Pregătirea şi formarea vocaţională o fac cu preoţii lor, dar cea strict teologică, la universitate. Sper ca acest profesor sa-mi trimită mai multe informaţii despre facultate prin poşta electronică.

Cât priveşte universitatea, aceasta te impresionează de la prima privire. Având în faţă frumoasa, moderna şi impunătoarea biserică rotundă dedicată Sf. Ignaţiu, te uimesc clădirile înalte ce urmează după biserică: săli, amfiteatre, biblioteca, laboratoare, camere pentru studenţi iar în mijloc o alee foarte largă, flancată de arbori. Fondată de iezuiţi în anul 1913, în inima oraşului, aproape de

palatul imperial şi de parlament, universitatea îşi propune să reprezinte o punte de legătură între Japonia şi lume. Sophia este o universitate privată cu opt facultăţi şi zece şcoli de înaltă calificare. Alături de acestea, sunt 11 institute de studii ce abordează o arie mondială a domeniilor umaniste, două centre de studii şi două colecţii mari de texte şi documente. Numărul studenţilor este de aprox. 12.000. Universitatea are 137 de universităţi partenere, din 33 de ţări. In universitate predau şi 20 de preoţi profesori iezuiţi, dintre care 10 în facultatea de teologie. Ei continuă, aşa cum au făcut-o de la început, să predice Evanghelia prin cuvânt şi viaţă, să predea şi să aibă numeroase activităţi de cercetare şi promovare ştiinţifică. Incep să intuiesc aici că iezuiţii au făcut în Japonia ceea ce au făcut şi în Europa, unde şi astăzi multe din înaltele şcoli sau universităţi au avut sau mai au încă în istoria lor prezenţa didactică, de cercetare şi de vestire a Evangheliei. De exemplu, în ţara noastră, prestigioasa universitate din Cluj, Babeş Bolyai a avut la origine un colegiu iezuit. Sau, în Moldova, fiii înalţilor demnitari sau ai boierilor studiau la colegiile iezuite din străinătate, mai ales din Polonia; sau, la Iaşi, iezuiţii aveau în secolele

Tokyo: Universitatea Sophia

XVII şi XVIII o şcoală pe Uliţa Mare, in apropiere de catedrala catolică, frecventată nu numai de copiii catolici săraci, ci şi de cei ai boierilor. Mai târziu, vor fi prezenţi în două etape în Seminarul diecezan din Iaşi, iar astăzi au încredinţat în Iaşi episcopiei catolice o clădire modernă, mare, care a devenit cămin pentru elevii catolici. In zona universităţii am văzut mulţi copii care mergeau sau veneau de la şcoală. M-a încântat uniforma lor simplă,

armonioasă, în culoarea albastru închis, cu şăpcuţa lor pe cap, cu ghiozdanul pe spate, la fel pentru toţi, de aceeaşi culoare şi mărime, cu şacoşica în mână, toţi în grup, supravegheaţi. Parcă erau nişte soldăţei, toţi zâmbitori, curaţi şi cu uniforma impecabilă. In felul cum erau îmbrăcaţi, în ordinea desăvârşită în care mergeau intuiesc ceva din spiritul adultului japonez: disciplină, ordine şi armonie, angajare deplină pentru realizarea unui scop.

11. I. 2013

Astăzi, pentru ora 11, prietenul românceі, medicul japonez, mi-a intermediat o întâlnire cu câtiva călugări de la unul din cele mai mari *temple budiste* din Tokyo. Acesta se află foarte aproape de Tokyo tower, turnul de 333 metri înălţime, din parcul Shiba, ce imită turnul Eiffel din Paris. Alături de templul mare, există un altul mai mic, iar lângă ele se află o bibliotecă şi un centru de editură budist, ca şi o grădiniţă aflată în grija călugărilor de aici. La staţia de metro din apropiere ne-a aşteptat, pe mine şi pe prietena medicului, un călugăr îmbrăcat civil, foarte elegant, care apoi ne-a condus la templu. Impresionant

prin dimensiuni, dar şi prin curăţenia şi fastul mobilierului, al statuii lui Buddha ce tronează în centru,

Elevi în Tokyo

totul aici m-a surprins plăcut, ca şi călugărul care se ruga în templu împreună cu un grup de credincioşi. Gazda îmi spune că se roagă pentru a avea un an mai bun, mai rodnic. In faţa templului se află un vas mare unde arde tămâie sau alte arome, şi unde toţi cei ce vin la templu

inspiră acel fum pentru a se purifica în inima şi în gândurile lor.

Afară de dimensiunea impresionantă a templului, două lucruri m-au impresionat. Intâi de toate, nu pot să uit mulţimea nesfârşită a statuetelor care întruchipează copii nenăscuţi, sau pe care mamele i-au avortat. Sunt aşezate una lângâ alta, pe multe rânduri lungi şi foarte apropiate unul de altul. Pe capetele tuturor este un fel de fes de culoare roşie, culoarea sângelui, a morţii lor violente, tragice. Pe latura dreaptă a templului, pe o lungime de aprox. 100 de metri, stând unul lângă altul, mulţimea acestor nenăscuţi trezeşte cel puţin fiori şi compasiune. Imi spune călugărul că mamele acestor copii reprezentaţi de statuete, vin şi pun o statuie aici şi se roagă, fac şi pocăinţă pentru gestul lor. M-am abţinut şi mă abţin de la orice comentariu pe o temă atât de delicată. Cred că în astfel de cazuri este nevoie de rugăciune şi compasiune întâi de toate. Celălalt aspect care mi-a atras atenţia îl reprezintă comerţul cu tot felul de obiecte expuse în mulţimea de rafturi de lângă templu. Este anul şarpelui şi acesta este prezent peste tot. Sunt nenumărate figurine şi alte invenţii ale ingeniozităţii omeneşti, care, atunci când

este vorba de a câştiga bani, este fără limite. Dacă cumperi unul sau mai multe dintre ele, Buddha te va ajuta să fii sănătos, fericit, să trăieşti mult, să câştigi mulţi bani, să ai

Statuete simbol ale copiilor nenăscuţi lângă templul budist

noroc în dragoste, să ai pace şi prosperitate în familie, şi multe altele. Aş putea face o comparaţie cu acatistele sau cu rugăciunile adresate Sf. Anton de Padova, dar din respect pentru adevăratul cult adus lui Dumnezeu, mă abţin. Am fost tentat să cumpăr ca amintire un clopoţel în

miniatură, replică în miniatură a marelui clopot de lângă templul budist, dar când am văzut preţul, am renunţat.

După vizita la templu, gazda ne-a condus la centrul de editură din apropiere şi aici am fost primit cu zâmbete largi şi înclinaţii de cei ce lucrează la revistele şi cărţile lor. Eram tare curios să aflu mai multe despre credinţa şi pietatea budistă. Cine pricepe cartea de căpătâi, Sutra? Mărturisesc cu ruşine că nu ştiu mai nimic despre ea, decât cunştinţe generice, vagi. Este o culegere de texte alcătuită cu câteva secole î. C., şi care conţine discursurile şi gândirea fondatorului, a lui Buddha. Sunt însă şi alte sutre, care cuprind tradiţii şi autori diferiţi, din locuri şi timpuri diferite. Buddha este omul sfânt care îi învaţă pe credincioşii săi calea cea dreaptă. Pe ea se merge prin rugăciune, adică invocarea numelui lui, prin fapte bune, prin renunţări la pofte şi plăceri, prin compasiune, prin renunţarea la orice formă de violenţă sau agresiune. Obiectul religios pe care credinciosul budist îl ţine în mâinile împreunate seamănă cu rozariul catolic, iar rugăciunea cu el în mână înseamnă invocarea lui Buddha, a atributelor, calităţilor sale. Il întreb pe unul dintre cei prezenţi care crede că sunt aspectele comune prezente în

creştinism şi budism. După un moment de reflecţie îmi răspunde că rugăciunea. Ei se roagă lui Buddha, creştinii lui Cristos, dar precizează imediat că Isus Cristos nu este Dumnezeu. De fapt, ei nu cred în Dumnezeu, nu neapărat în Dumnezeu aşa cum îl înţeleg creştinii, ci într-un Dumnezeu ca fiinţă absolută, supremă. Neavând o raportare la divinitate, din câte înţeleg eu, budismul, de fapt, nu este o religie, ci o tradiţie, sau o multitudine de tradiţii şi o anumită filosofie şi etică asupra vieţii. Facem şi câteva fotografii împreună, primesc şi o carte cu studii despre budism, iar apoi gazda ne invită la un prânz bun şi gustos într-un restaurant aflat la baza turnului Tokyo.

Cu multă amabilitate, ne-a salutat şi la venire şi la plecare, patroana restaurantului, cunoştinţă apropiată cu gazda noastră, o femeie de 70 de ani, dar pare de 50. Reîntorşi la templu, ne despărţim de amabila gazdă, mulţumiţi de tot ce am văzut şi auzit aici. In mintea mea se frământă nenumărate întrebări legate de această filosofie religioasă. Fără să pricep mai nimic în detalii, îmi dau seama doar că este o lume care, din punct de vedere

Alături de călugări budişti în centrul lor de editură

religios, gândeşte complet diferit de lumea creştină. Şi mă întreb care va fi numitorul comun al dialogului între lumi atât de diferite? Deocamdată, ceea ce constat este că pe orice continent, tehnica şi un anumit standard de civilizaţie au devenit note comune ale vieţii şi aspiraţiilor tuturor. Dar dincolo de materia unificatoare, rămân spiritele şi aspiraţiile inimilor, culturile popoarelor, iar aici varietatea şi contrastele sunt, cel puţin la prima vedere, aproape ireconciliabile.

De la templu, luăm autobuzul şi mergem la oficiul pentru imigrări, unde romînca noastră depune actele pentru prelungirea vizei de şedere în Japonia. Numărul de ordine, până la închidere, a urcat spre 500, şi aproape toţi cei ce vor viză sunt asiatici, din China, Vietnam, Filipine. Aşteptând să-i vină rândul, am timp să mai discut cu această tânără pentru care, fără să intru în detalii, am respect şi admiraţie pentru modul cum îşi ajută familia, sacrificându-şi aspiraţiile legitime spre o viaţă personală, familială. În timp ce-mi vorbeşte despre ce face şi ce vrea să facă pentru cei dragi ai ei din România, eu mă gândesc şi mă întreb dacă ajung la acelaşi nivel de sacrificii în slujirea idealului şi vocaţiei mele. Pe undeva, cuvintele ei sunt o mustrare pentru mine. Eu am maşină şi alte bunuri personale. Ea nu are decât strictul necesar pentru o viaţă onestă şi refuză să se gândească să-şi alcătuiască o familie, pentru a fi complet liberă să-i ajute pe alţii. Inţeleg că şi prietenul ei budist, dar care merge aproape zilnic la Sf. Liturghie, procedează la fel. Dumnezeu să-i menţină în gândurile lor bune!

După ce-şi depune actele, ne întoarcem spre conventul unde sunt găzduit. Va trebui să ajungem în final

la staţia Musashiseki. Luăm metroul în staţia Shinagawa şi ne nimerim la ora de vârf, când toţi se întorc de la serviciu. Am mai circulat cu metroul şi în alte metropole. Insă aici mă şochează mulţimea călătorilor. Este o invazie, un potop de persoane, o mulţime nenumărată, unul lângă altul, care se revarsă ca şi valurile apelor ce rup un dig şi se năpustesc spre uşile metroului. Dacă cineva are şi cel mai mic simptom de agorafobie, aici sigur acesta degenerează în panică. Spaţiile se umplu iar intrarea şi ieşirea din metrou sunt un fel de ambuscadă ordonată, tăcută, fără niciun protest, dar decisă. Când intri şi când ieşi din metrou, te afli într-o mulţime ce te presează din toate părţile, într-o înghesuială ordonată şi tăcută. Tăcerea este desăvârşită. Aşa ceva nu pot pricepe şi nici nu mi-am închipuit vreodată, dar până una-alta stau încorsetat în mulţime şi atât.

Mă întreb dacă mai este pe glob un popor asemănător acestuia: tăcut, ordonat, îmbrăcat în negru (marea majoritate a persoanelor) şi pentru care munca, ordinea şi seriozitatea par înscrise în codul său genetic. Mă întreb dacă nu cumva căldura şi sentimentul, esenţiale pentru fericirea unui cuplu, a unei familii, nu sunt afectate

aici de fanatismul pentru muncă şi tehnică. Mă întreb dacă ajungând seara târziu acasă, muncitorul japonez mai are timp suficient pentru a trăi iubirea şi căldura în căminul familial, sau dacă, justificat în conştiinţa lui că şi-a îndeplinit datoria de soţ şi tată şi a muncit cu spor pentru binele casei, adoarme frânt de oboseală, pentru ca a doua zi să reînceapă aceeaşi activitate, în acelaşi ritm. Mă întreb dacă nu cumva, munca, în loc de mijloc pentru o existenţă frumoasă şi demnă, a devenit pentru japonezi un scop în sine? Sunt însă simple supoziţii, întrebări pe care mi le-am pus. Imi vin în minte toţi acei japonezi ce i-am văzut cândva la Roma, ca turişti, şi care priveau obiectivele oraşului prin aparatul fotografic cu care imortalizau totul. Atunci, mă întrebam dacă nu ar fi mai bine să admire peisajele, oamenii cu ochiul liber, să se bucurie de frenezia şi dezinvoltura romană, să admire şi să se încălzească la soare. Inclin să cred că japonezii privesc altfel lumea, realitatea înconjurătoare decât o priveşte omul mediteranean.

13. I. 2013

Astăzi este duminică şi în plan am vizitarea *templului sanctuar naţional Yasukuni,* în apropiere de reşedinţa imperială. Aceasta este pe o insulă acoperită de copaci şi înconjurată de un şanţ cu apă, care avea un rol strategic, de apărare. Lângă el, este o pistă de alergat pentru populaţie, şi văd persoane de toate vârstele, alergând fiecare în ritmul şi după forţele proprii. Zona în care este sanctuarul naţional, ridicat în principal în memoria celor aproape 2,5 milioane de soldaţi morţi în al doilea război mondial, te impresionează prin dimensiunile ei foarte mari. Am norocul ca aici să fie un bazar, unde admir nenumărate obiecte de artă, pentru viaţa domestică, îmbrăcăminte, arme, etc. Istoria, cultura şi civilizaţia japoneză sunt prezente aici din plin. O ocazie mai bună nici că se putea să fie decât aceasta, pentru a-mi face o idee mai bună despre această ţară. Cupe, vase pentru pregătit şi servit ceaiul, statui, chimonouri, ceasuri, bijuterii, tablouri, tot felul de obiecte de uz casnic, cărţi, reviste, monede, mîncăruri tradiţionale şi multe, multe altele le admir în treacăt, iar amicul japonez îmi mai explică câte ceva despre ele. Din păcate, sunt în criză de

Templul Yasukuni

timp, şi privesc totul în treacăt.

Merg apoi la templu şi mă rog şi eu pentru toţi japonezii, morţi sau în viaţă, căci sunt un popor demn de admiraţie şi respect. In partea dreaptă, într-un fel de foaier, un grup de artişti cântă şi interpretează din muzica şi teatrul naţional. M-a pătruns sobrietatea şi gravitatea interpretării muzical-artistice. Ar trebui să studiez ceva din muzica acestui popor. Timpul trece, zboară şi, ca o

încununare a acestei zile, medicul ne duce pe mine şi pe părintele Petru, misionarul franciscan de aici, să vedem *turnul Skytree*, înalt de 634 metri, inaugurat anul trecut. Deşi Japonia este o ţară în care cutremurele par la ordinea zilei, acest turn demonstrează faptul că japonezii au învins şi acest inamic care le-a făcut destule pagube până acum. Este o structură metalică cilindrică de o eleganţă şi supleţe ce te încântă. Felul cum este iluminat mă lasă fără cuvinte. La înălţimile de 350 şi 450 metri are două puncte de observaţie pentru public, de unde poţi admira oraşul şi împrejurimile, iar mai sus, turnul serveşte de antenă şi releu pentru preluarea şi amplificarea semnalelor tv. Nu mă satur să-l privesc înveşmântat în feeria unor culori care au ceva specific japonez. Prin interiorul scheletului metalic vezi cum urcă şi coboară cu repeziciune lifturile ce te duc sau te aduc de la cele două puncte de observaţie.

Mâine voi părăsi acest oraş şi această ţară care m-a impresionat profund. Sunt sigur că nu voi uita zilele petrecute aici. Poporul japonez se aseamănă cu cel german în ce priveşte dragostea, pasiunea pentru muncă. Nu voi uita ospitalitatea cu care m-au primit părinţii franciscani. Simplitatea, naturaleţea şi omenia lor m-au făcut să mă

simt ca în familie. Sunt aceiaşi ca şi în România, ca oriunde i-am întâlnit, simpli, fără ifose, naturali, smeriţi, cu o viaţă comunitară marcată de rugăciune comună, masa luată în comun, trăind în simplitate şi sărăcie, asemeni fondatorului, Sf. Francisc din Assisi.

Am cunoscut frânturi din activitatea bisericii catolice de aici, deşi mult prea puţin în comparaţie cu ce aş dori să cunosc. Am mirosit ceva din aerul civilizator japonez, iar cine este impresionat de tehnică, aici are ce vedea. Am aflat câte ceva despre religiile şi cultura lor, în afară de ce ştiam deja. Această ţară insulară, ruptă cumva de restul lumii, trăieşte într-o modernitate de avangardă, dar dincolo de sclipirea reclamelor, dincolo de tehnica de vârf, dincolo de zgârâe-nori există în aceşti oameni scunzi, tăcuţi un suflet japonez pe care am încercat să-l cunosc, măcar anumite frânturi. O să citesc şi romanele lui Shusaku Endo şi voi pricepe ceva mai mult. Voi continua studiul despre istoria şi prezentul bisericii catolice de aici, ca şi studiul despre dialogul dintre creştinism şi religiile lor tradiţionale, budismul şi şintoismul. Cred că mult timp de acum înainte mă voi întreba ce fel de oameni sunt japonezii, la fel cum mă voi întreba ce fel de creştini sunt,

din moment ce în prezent, numărul lor nu a crescut cu mult mai mult decât era acum patru secole, când le-a predicat sfântul Francisc Xaveriu şi mulţi alţi misionari.

Japonia rămâne o ţară pe care trebuie să o admir şi să o descopăr, sau, mai bine zis, invers: să o descopăr pentru a o putea admira. Zborul de întoarcere a fost bun, fără probleme. Noaptea am dormit la parohia catolică din cartierul Băneasa, la acelaşi amabil părinte Mihai, iar apoi cu trenul am ajuns la Iaşi. Şi avionul, şi trenul mă îndepărtau fizic de Japonia, dar nostalgia a tot ceea ce am trăit acolo îmi ţine în continuare inima şi mintea în ţara soarelui-răsare[2].

OAMDG!

Emil Dumea

[2]Despre cultura japoneză, vezi: VARLEY, Paul, *Japonese culture*, Honolulu 2000. Un ghid sintetic, bun, este publicat şi în limba română: BORNOFF, N., *Japonia*, National geographic traveler, Bucureşti 2010.

Turnul Skytree